

AKTI TUNNISTAB KEHTETUKS:

Tvk o 17.06.2010 nr 145, vastuvõetud 17.06.2010

TALLINNA LINNAVOLIKOGU

OTSUS

Tallinn

29. mai 2008 nr 87

Tallinna eelarvestrateegia aastateks 2009-2012

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõike 3 punkti 2, Tallinna Linnavolikogu 9. veebruari 2006 määruse nr 5 "Tallinna arengudokumentide menetlemise kord" § 10 lõigete 2, 3 ja 4 alusel ja kooskõlas Tallinna põhimääruse § 6 lõikega 3, Tallinna Linnavolikogu 27. novembri 2003 määrusega nr 59 kinnitatud Tallinna linna eelarve koostamise, vastuvõtmise ja täitmise korra punktiga 6 ning tulenevalt linnavalitsuse ettepanekust,

Tallinna Linnavolikogu

o t s u s t a b:

1. Kinnitada Tallinna eelarvestrateegia aastateks 2009-2012 vastavalt lisale.
2. Tallinna Linnavalitsusel lähtuda eelarvestrateegiast linna 2009. aasta eelarve eelnõu koostamisel, pikaajaliste lepingute sõlmimisel ja linnale kohustuste võtmisel.
3. Tunnistada kehtetuks Tallinna Linnavolikogu 21. juuni 2007 määrus nr 21 "Tallinna linna eelarvestrateegia aastateks 2008-2011".
4. Tallinna Linnakantseleil avaldada otsus Tallinna linna veebilehel.
5. Otsust on võimalik vaidlustada Tallinna Halduskohtus (Pärnu mnt 7, Tallinn 15082) 30 päeva jooksul, arvates otsuse teatavakstegemisest.

Toomas Vitsut
Tallinna Linnavolikogu esimees

Tallinna Linnavolikogu 29. mai 2008

otsuse nr 87

LISA

Tallinna eelarvestrateegia aastateks 2009-2012

Sisukord

1. Sissejuhatus. 1

1.1. Eesti makromajanduslik areng. 1

1.2. Tallinn Eesti majandusruumis. 3

2. Linna finantspositsiooni analüüs. 4

2.1. Tulemi aruanne ja prognoos. 5

2.2. Muutused bilansis. 10

3. Ülevaade linna tulubaasist 16

4. Ülevaade linna lähiaastate eesmärkidest ja tegevustest 24

5. Finantseerimine. 29

5.1. Linna laenustrateegia. 29

6. Rahavood. 32

7. Kokkuvõte. 34

1. Sissejuhatus

Tallinna eelarvestrateegia koostamise lähtealuseks on strateegia “Tallinn 2025“, Tallinna arengukava, linnavalitsuse prioriteetid, riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013 ja valdkondade rakenduskavad nimetatud strateegia elluviimiseks ning majandusarengu prognoosid aastani 2012.

Linna eelarvestrateegia koostamise peaesmärgiks on tagada keskpikas perspektiivis eelarvepoliitika jätkusuutlikkus, mis tagaks linna tervikliku ja tasakaaluka arengu. Eelarvestrateegia hõlmab nelja eelseisvat eelarveaastat. Keskpikk planeerimine võimaldab keskenduda pikemaajalistele arengueesmärkidele, kavandada tulemuslikumalt nende elluviimiseks vajalikke ressursse ning muuta konkreetse eelarveaasta eelarveprotsessi läbipaistvamaks, seostades seda linna pikemaajaliste sihtidega.

Linna strateegilistest eesmärkidest lähtudes on koostatud linna eelarve tulude prognoos ja määratletud kavandatavate kulude ja investeeringute mahud ning linna laenustrateegia. Arvestades linna majandustegevuse suurt sõltuvust väliskeskkonna mõjudest, uuendatakse strateegiat iga-aastaselt, et viia prognoosid kooskõlla üldiste muutustega Eesti majandus- ja fiskaalkeskkonnas.

1.1 Eesti makromajanduslik areng

Muutused maailma finantsturgudel ja majanduses, nafta jm toorme kiire hinnatõus, Venemaa poolsed majanduspiirangud ning sellele lisaks ka keskvalitsuse suutmatuse hinnata riske, mis mõjutavad majandusarengut ja võtta kasutusele meetmeid nende riskide maandamiseks on avaldanud negatiivset mõju Eesti majandusele. Peale 2006. aasta rekordilist 11,2% majanduskasvu algas 2007. aastal majanduse jahtumine. Kui 2007. aasta esimeses kvartalis oli majanduskasv 10,1%, siis neljandas kvartalis langes see 4,8%-le ning aasta kasvuks kujunes 7,1%. Kiire majanduskasvu peamiseks mootoriks oli sisenõudlus, mis tugines välismaise laenuraha sissevoolule ja elanike sissetulekute kiirele kasvule. 2007. aasta majanduskasvu pidurdumise põhjuseks oli ka kinnisvaraturu jahtumine ja kinnisvarahindade langus, mille mõju avaldub paljudes majandussektorites, tuues kaasa ka sisenõudluse vähenemise.

Eesti praegust majandusarengut iseloomustab tagasihoidlikum tarbimine ja välisinvesteeringute vähenemine. Sisenõudluse vähenemine on põhjustanud ka impordi kasvu pidurdumise 2007. aasta teisel poolaastal. 2007. aastal kasvasid tarbijahinnad 6,6%, ehituse hinnad 12,7%. Vaatamata jahenenud majanduskeskkonnale kasvas 2007. aastal Eestis tööhõive 1,5%. 15-74 aastaste tööhõive määr kasvas 62,6%-le ja töötuse määr langes 4,7%-le. Keskmine brutopalk kasvas Eestis 2007. aastal eelmise aasta sama perioodiga võrreldes 20,2%. Erasisikute laenude jääk kasvas aastaga 27,6 miljardit krooni ehk 34%.

Prognooside kohaselt 2008. aastal majanduse kasvutempo aeglustub, ulatudes 2%-ni (Eesti Pank). Esimesel poolaastal sisenõudlus jätkuvalt nõrgeneb madala tarbimisaktiivsuse ja vähenevate investeeringute tõttu. Tarbijate aktiivsust pärsib kõrge inflatsioon ja kahanev kindlustunne. Investeeringuid mõjutab nõudluse vähenemisest tingitud ehitustegevuse langus.

Ettevõtted on esmasel hinnangul suhteliselt hästi kohanenud muutunud majanduskeskkonnaga ning leidnud sobivaid tooteid ja teenuseid müügiks välisurgudel. 2008. aasta esimese kahe kuuga kasvas eksport eelmise aasta sama perioodiga võrreldes üle 5%. Ekspordi kasvu soodustab asjaolu, et Eesti peamiste väliskaubanduspartnerite Soome, Rootsi, Saksamaa ja Venemaa majandus kasvab ka lähiaastatel. Seetõttu võib eeldada, et ekspordi mahud suurenevad ka eeloleval perioodil.

2008. aastal kasvab keskmine brutopalk vahemikus 12-15%, edaspidi võib kasv aeglustuda. Prognooside kohaselt kasvab keskmine palk järgmisel kahel aastal 7% (Eesti Pank). Järgnevateks aastateks prognoosivad analüütikud majanduse mõõdukat kasvu, sh 2009. aastal 3% (Eesti Pank).

Lähiaastate olulisemaks riskiteguriks võib pidada Eesti suutlikkust kohaneda muutuva majanduskeskkonnaga. Olukorra teeb komplitseeritumaks kvalifitseeritud tööjõu puudus ning kõrge inflatsioon. Mitmed senised majandusarengut kiirendanud tegurid, nagu sisetarbimise kasv, kinnisvaraarendus, odav tööjõud jms on ammendumas. Viimastel aastatel on töötasu kasv olnud suurem tööviljakuse kasvust, mis on põhjustanud toodete ja teenuste hindade kallinemise. Majandusarengu prognoositust järsem aeglustumine põhjustas riigieelarve tulude kavandatust väiksema laekumise ja negatiivse lisaeelarve koostamise. Riigi soov piirata kulutusi võib kanduda ka sektoritesse, millest sõltub majanduse ümberkujundamine ja konkurentsivõime tugevdamine.

Eesti majandusarengu kiirus sõltub võimest toota ja eksportida suurema lisandväärtusega tooteid. Kuigi Eesti on 2007. aasta majandusvabaduse raporti kohaselt maailmas neljandal kohal ning konkurentsivõime poolest 22. kohal, siis innovaatsilisuselt ollakse Euroopas alles 18. kohal.

Tabel 1. Eesti majandusarengu prognoos (allikas: Rahandusministeerium, kevad 2008)*

Majandusnäitajad	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
SKP püsivhindades mld kr	157,9	169,1	175,4	186,7	199,3	212,4	225,8
2. SKP reaalkasv %	11,2	7,1	3,7	6,4	6,8	6,5	6,3
3. SKP jooksevhindades mld kr	207,1	243,3	272,2	305,3	338,1	373	410,2
SKP nominaalkasv %	18,1	17,5	11,9	12,2	10,7	10,3	10
SKP kasvuallikad:							
eratarbimiskulutused	15,1	8,9	3,5	5,6	7,1	7,2	6,4
valitsussektori lõpptarbimiskulutused	2,6	4,8	4,4	1,8	2,3	1,7	1,7
kapitali kogumahutus põhivarasse	22,4	7,8	-2	7,2	6,7	6,3	6,3
varude muutus (% SKP-st)	4,1	5,3	5,4	4,5	4,4	4,3	4,2
kaupade ja teenuste eksport	8,3	1,5	5,8	7,5	7,5	7,5	7,4
kaupade ja teenuste import	11,7	2,8	3,5	5,3	6,9	6,9	6,6
Tööhõive tuh inimest	643,3	655,4	655,2	655,8	655,8	655,8	655,8
Tööhõive kasv %	6,4	1,4	0	0	0	0	0
Tööpuuduse määr %	5,9	4,7	5,1	5,5	5,5	5,5	6,3
Tööjõu tootlikkuse kasv %	4,5	5,6	3,7	6,3	6,8	6,5	6,3
Keskmine palk kroonides	9 047	11 328	13 027	14 559	16 000	17 648	19 413
Keskmise palga nominaalkasv %	16,5	20,4	15	11,8	9,9	10,3	10
Keskmise palga reaalkasv %	11,6	13	5,5	6,1	6,1	6,6	6,4
Hüvitised töötajatele, kasv %	20,3	25,9	14,9	11,9	10,7	10,3	10
Tarbijahinnaindeks %	4,4	6,6	9	5,3	3,6	3,5	3,4
Valitsussektori tasakaal mln kr	6 941	6 866	-3 123	-3 600	-3 580	-3 965	1 104
sh keskvalitsus	5 755	6 082	-3 003	-3 181	-2 770	-2 821	1 937
sotsiaalkindlustusfondid	1 214	1 474	580	581	190	-144	168
kohalikud omavalitsused	-28	-690	-700	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Võlgnevus välismaailma suhtes	-13,2	-15,8	-11	-8,4	-8,1	-7,8	-7,4

* Eelarvestrateegiaga hõlmatud perioodil linna tulude prognoosimisel (vt p 3) on aluseks võetud konservatiivsemad majandusprognoosid kui ülalloodud Rahandusministeeriumi kevadprognoos.

1.2 Tallinn Eesti majandusruumis

Tallinn koos lähivaldadega moodustab Eestis majandusregiooni, kus toimuvad muudatused mõjutavad kogu Eesti arengut ja riigi mainet. Statistikaameti andmetel annab Tallinn koos Harjumaaga üle 60% Eesti sisemajanduse kogutoodangust. Tallinna osatähtsus on orienteeruvalt 46-48%. Statistikaamet ei pea arvestust linnade sisemajanduse kogutoodangu üle, mistõttu on aluseks võetud majandusanalüütikute prognoos.

2007. aasta SKP prognoos Eestis elaniku kohta on ligi 181 tuhat krooni ning Tallinnas ligi 286 tuhat krooni. Tallinnas oli 2006. aastal 31,4 tuhat majanduslikult aktiivset ettevõtet. Ettevõtlusalane aktiivsus on Tallinnas poole kõrgem kui Eestis tervikuna. Statistikaameti andmetel andsid 2006. aastal üle 20 töötajaga

ettevõtete müügitulust 59,3% Tallinna ettevõtetel. Tallinn on jätkuvalt Eesti peamine välisinvesteeringute sihtala, kuhu on tulnud 4/5 Eestisse tehtud otseinvesteeringutest.

Enamuse Tallinnas toodetavast sisemajanduse kogutoodangust annab hulgi- ja jaekaubandus, majutus- ja toitlustusteenused, finantsvahendus, kinnisvaraäri, veondus, laondus, side, sotsiaal- ja isikuteenindus. Ka järgnevatel aastatel kasvab Tallinnas kaubanduse, teeninduse, finantsvahenduse, kinnisvaratehingute ning avaliku halduse osatähtsus lisandväärtuse loomises.

Seoses viimaste aastate kiire majanduskasvuga on tööhõive Tallinnas pidevalt suurenenud. Statistikaameti andmetel oli 2007. aastal Tallinnas tööga hõivatud inimeste arv 215,1 tuhat inimest, kasvades aastaga 4,5 tuhande inimese võrra ehk 2,1%. Töötuse määr langes Tallinnas 2006. aasta 4,6%-lt 2007. aastal 3,5%-le. Võrreldes Tallinna töötuse määra Eestiga, on Tallinnas töötus madalam kui Eestis tervikuna, kuid kõrgem kui Harjumaal.

Tööhõive kasvu tulemusena suurenes Maksu- ja Tolliameti andmetel 2007. aastal tulu saajate keskmine arv Tallinnas 4,9 tuhande inimese võrra. Seoses Eesti majanduskasvu aeglustumisega ei ole alust eeldada Tallinnas tööhõive ja maksumaksjate arvu kasvu. Tallinna tööjõuturgu täiendab edaspidi riigisisene migratsioon ning mõningal määral välismaa tööjõuturult tagasipöördujad, milleks looks eelduse ka keskmise palga jätkuv kasv. Statistikaameti esialgsetel andmetel oli keskmine palk Tallinnas 2007. aastal ligi 12 950 krooni, kasvades aastaga 17,8%.

Tallinna rahvastikuregistri järgne rahvaarv oli 2008. aasta 1. jaanuari seisuga 401 372 inimest, kasvades aastaga 2 276 inimese võrra. Kuna samal ajal vähenes Eesti rahvaarv 1 807 inimese võrra, siis tõusis Tallinna elanikkonna osatähtsus Eesti elanikkonnast 2007. aasta 29,7%-lt 2008. aastal 29,9%-le.

Tallinna elanikkonnast moodustab kuni 14-aastaste osatähtsus 13,8%, 15-39-aastaste osatähtsus 37,2%, 40-64-aastaste osatähtsus 32,1% ja vanemaealiste osatähtsus 16,9%. Kiiremini kasvab nii Tallinnas kui Eestis tervikuna pensioniealiste elanike osakaal. Loomulik iive Tallinnas muutus 2005. aastast positiivseks. Sündide arv on suurenenud 2004. aasta 4 tuhandelt lapselt 2007. aastaks 5,5 tuhande lapseni. Riigisisese migratsiooni tulemusena on Tallinna elama asunud rohkem sünnituseas inimesi, seetõttu on kasvanud ka kuni 4-aastaste laste arv üle 22 tuhande, mis moodustab linna elanikkonnast 5,5%. Eestis tervikuna on selle vanuserühma osakaal 5,1%. Tallinna elanike vanuseline struktuur on parem kui Eestis tervikuna, kuna tööealiste inimeste osatähtsus on kõrgem.

Tabel 2. Elanikkonna vanuseline struktuur (allikas: Statistikaamet, 01.01.2007)

Elanikkond	Kokku	0-14	osat %	15-39	osat %	40-64	osat %	65-...	osat %
Kogu Eesti									
2006	1 344 684	202 429	15,1	487 283	36,2	429 650	32,0	225 322	16,8
2007	1 342 409	199 744	14,9	486 957	36,3	426 339	31,8	229 369	17,1
Harju maakond									
2006	521 313	73 751	14,1	196 266	37,6	169 165	32,4	82 131	15,8
2007	522 147	74 593	14,3	195 097	37,4	167 962	32,2	84 495	16,2
Tallinn									
2006	396 193	53 552	13,5	148 934	37,6	128 693	32,5	65 014	16,4
2007	396 852	54 645	13,8	147 767	37,2	127 527	32,1	66 913	16,9
Tallinna osatähtsus Eesti vastava vanuserühma elanikkonnast %:									
2006	29,5	26,5		30,6		30,0		28,9	
2007	29,6	27,4		30,3		29,9		29,2	

Maksu- ja Tolliameti andmetel oli 2007. aastal Tallinna elamaasunud inimeste arv 2 577 võrra suurem kui Tallinnast lahkunud inimeste arv. Viimastel aastatel on Tallinna elanikkonna vanuselist struktuuri mõjutanud valglinnastumine. Tallinnast on elama asunud lähivaldadesse enam nooremas keskeas kõrgharidusega ja suurema sissetulekuga peresid. Negatiivselt mõjutab elanike arvu ka riikidevaheline migratsioon, eelkõige noorte siirdumine kõrgema palgatasemega riikidesse. Linna elanike arv sõltub edaspidi enam riiklikust migratsioonipoliitikast ning Eesti ja Tallinna atraktiivsuse kasvust nii töö- kui elukeskkonnana.

Tallinna majandusarengut mõjutavad põhiliselt samad riskitegurid nagu Eesti majandust tervikuna. Majandusarengu aeglustumine mõjutab nii tööhõivet, linnaelanike tulusid kui linna maksubaasi. Majanduse jahtumine osutus kiiremaks ja sügavamaks kui Rahandusministeerium ja enamused majandusanalüütikuid prognoosisid. Kuigi 2008. aasta esimeses kvartalis toimus jätkuvalt keskmise palga kiire kasv, võib 2008. aasta teisest kvartalist alates eeldada palga kasvu märkimisväärset aeglustumist ning seda eelkõige äri sektoris. Tallinna eelarve tuludest moodustab tulumaks 59%, mistõttu on keskmise palga ja tulumaksu tulu prognoositust aeglasem kasv suurim linna eelarvet mõjutav riskitegur. Tulenevalt 2008. aasta I kvartalis riigieelarve tulude prognoositust väiksemast laekumisest algatatud riigieelarve kulutuste kärpimine avaldab mõju ka kohalikele omavalitsustele. Kindlasti avaldab see mõju omavalitsusliitude ja keskvalitsuse vahelistel eelarveläbirääkimistel aastaid olulisemaks vaidlusteemaks olnud õiglase tulubaasi tagamisele omavalitsuste seadusjärgsete funktsioonide täitmiseks.

2. Linna finantspositsiooni analüüs

Linna finantspositsiooni analüüs annab hinnangu linna finantstegevuse jätkusuutlikkusele ja võimele oma ressursse kasutada linna arengu tagamiseks.

Finantspositsiooni analüüsis esitatud võrdlusandmed ja prognoos aastateks 2009-2012 on aluseks linna majandusliku seisundi ja kavandatavate fiskaalmeetmete jätkusuutlikkuse hindamisel. Analüüsis on esitatud ülevaade nii linna eelolevate perioodide tulemiprognosist kui ka muutustest bilansis.

Eelarve on avalikus sektoris peamiseks juhtimisinstrumentiks ning infokandjaks avalikkusele, andes ülevaate kavandatavatest tegevustest eelarveaastal.

Alates 2004. aastast, kohaliku omavalitsuse üksustest ainsana, on Tallinna linna eelarve koostatud tekkepõhiselt. Alates 2007. aastast on Tallinna linna eelarve viidud üle ka nn "toote- ehk eesmärgipõhisele" alusele, mille eesmärk on selge ülevaate andmine linna ressursside kasutamisest linna avalike teenuste/ toodete pakkumiseks. Nimetatud eelarvekorralduse muudatused on võimaldanud tagada linna juhtimisotsusteks täielikuma informatsiooni olemasolu nii linna varade ja varaliste kohustuste muutuste kohta kui ka eelarveaasta tulude ja kulude kohta, mis ei kajastu küll aasta laekumistes ja väljamaksetes, kuid mõjutavat linna tulemit ja varalist seisu.

Tekkepõhise planeerimise rakendamine kõigis Eesti kohalikes omavalitsusüksustes annaks keskvalitsusele võimaluse vajadusel objektiivselt hinnata omavalitsusüksuste majanduslikku seisu ning vältida tulevikus pelgalt emotsioonidel põhinevaid hinnanguid erinevate valitsustasandite tegevusele. Omavalitsuste amortiseeruva põhivara olem ja sealt tulenevalt ka kulumi taastamiseks vajaminevate vahendite hulk on suhtes kasutatavate käibevahenditega kordades väiksem kui keskvalitsusel ning ka omavalitsusüksuste poolt ise toodetavate ja kodanikele pakutavate avalike teenuste suhe on keskvalitsusega võrreldes kordades väiksem. Omavalitsustel puudub, võrreldes keskvalitsusega, ka arvestatav maksustamisvõime. Seetõttu oleks tekkepõhise eelarvestamise juurutamine ja seeläbi ka raamatupidamisarvestuse abil kogutava informatsiooni objektiivne hindamine, analüüsimine ning väärtustamine ka üheks lähtekohaks omavalitsusüksustele õiglasema tulubaasi kujundamisel.

Linna tasandilt vaadelduna võimaldab tekkepõhine planeerimine võrrelda eelarveaasta jooksul kantud majanduslikke kulusid sama perioodi majandusliku kasuga linna tegevuse tuludest samal perioodil, näidata linna poolt kontrollitavate ressursside väärtust ning täitmata kohustusi perioodi lõpul.

2.1 Tulemi aruanne ja prognoos

Tulemi aruanne ja prognoos käsitlevad eelarveaastaks kavandatavaid tulusid ja kulusid ning hindavad eelarveaasta tegevustulemit. Kirjeldades linna põhitegevuse tulemust ehk tulemuslikkust annavad tulemi aruanne ja prognoos hinnangu linna finantstegevuse jätkusuutlikkusele.

Tabel3. Tulemi aruanne ja prognoos 2007-2012 (tuh kr)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tulud kokku	6 094 540	6 919 175	7 670 885	8 532 185	9 144 895	9 723 155
Riiklikud maksud	3 818 094	4 406 420	4 864 900	5 323 200	5 814 300	6 364 000
Kohalikud maksud	139 911	149 000	149 400	150 000	152 700	154 200
Lõivud	11 560	12 705	12 800	12 900	13 000	13 100
Kaupade ja teenuste müük	766 228	809 511	860 750	895 500	924 550	951 750
Muud tulud	52 468	48 807	49 900	51 400	52 900	54 800
Finantstulu	34 580	11 000	12 000	12 000	12 000	12 000
Vara müük	170 470	398 444	128 000	97 000	86 000	550 000
Müüdava vara jääkmaksumus	-87 733	-119 443	-38 400	-29 100	-25 800	-396 500
Vara müügi kulud	-467	-300	-200	-120	-120	-100
Muud tulud varalt	16 652	11 500	11 000	10 500	10 500	10 500
Dividendid	76 162	75 000	90 000	100 000	105 000	110 000
Sihotstarbelised eraldised riigilt ja muudelt institutsioonidelt	1 072 868	1 073 250	1 310 000	1 365 000	1 480 000	1 580 000
Välisrahastus	21 147	41 688	218 535	541 605	517 765	317 205
Toetused muudelt residentidelt	2 600	1 593	2 200	2 300	2 100	2 200
Kulud kokku	5 474 798	6 234 128	6 757 542	7 179 637	7 719 721	8 152 890
Tegevuskulud linna omavahendite arvelt		X 5 012 181	5 362 090	5 662 440	6 081 610	6 403 690
Tegevuskulud riigilt jt institutsioonidelt saadud sihotstarbeliste eraldiste arvelt						
		X 918 250	1 018 500	1 116 500	1 214 500	1 311 000
Tegevuskulud välisrahastuse arvelt		X 5 708	76 370	38 060	41 140	0
Investeeringuprojektide kulud	313 236	297 989	300 582	362 636	382 471	438 200
Tegevustulem	619 742	685 047	913 343	1 352 549	1 425 174	1 570 265
<i>Amortisatsioon</i>	988 850	1 257 392	1 287 188	1 309 252	1 331 471	1 344 635

X-nimetatud kulud kajastuvad 2007. aasta kulude täitmisel real „kulud kokku“. Kulude täitmisel ei eristata kulude täitmist katteallikate lõikes.

Linna tulud

Tulud on ressursside juurdevool (näiteks maksudest ja kaupade ja teenuste müügist), mis suurendavad netovara. Linna tulud koosnevad nii eelarveaasta kestel kogutavatest maksutuludest, saadud toetustest, samuti linnaorganisatsiooni tegevuse tulemusena teenitavatest tuludest.

Linna eelarve tuludest moodustavad suurema osa maksutulud, millest omakorda enamus langeb eraldistele riiklikest maksudest (füüsilise isiku tulumaks ja maamaks). Kohalikud maksud moodustavad umbes 1% Eesti kohalike omavalitsuste tulubaasist. Tallinna krediitdireitingu uuendamisel koostatud ülevaates nägi ka reitinguagentuur Moodys ühe peamise probleemina just Eesti kohalike omavalitsuste tulude väga väikest paindlikkust, mis tähendab, et omavalitsusüksustel puudub sisuliselt võimalus suurendada eelarve tulusid läbi uute kohalike maksude kehtestamise või olemasolevate tõstmise.

Kuna omavalitsusüksuste tulude mahust põhilise osa moodustavad eraldised riiklikest maksudest ning erinevad, põhiliselt sihtotstarbeliselt eraldatavad toetused riigieelarvest, mistõttu on omavalitsusüksused ülimalt sõltuvad keskvalitsuse tasandil tehtavatest otsustustest.

Kohalike maksude osatähtsus Tallinna linna tulubaasis on suhteliselt marginaalne ning trend on langev (osakaal maksutuludest 2007. aastal 3,5%, 2012. aastal 2,4%).

Tulenevalt eeltoodust kujunevad linna tulubaasi seisukohalt kriitiliseks omavalitsusliitude läbirääkimised keskvalitsusega eeskätt füüsilise isiku tulumaksust omavalitsusüksustele eraldatava maksuosa suurendamise küsimuses.

Kuigi absoluutnumbrites kasvavad maksutulud 2009-2012 ca 2 miljardit krooni, kasvab maksutulude osatähtsus eelarve tuludes minimaalselt, 2009. aasta 65,4%-lt 2012. aastal 67%-le. Maksutulude osakaalu kasv linna üldises tulubaasis on positiivne, sest kogutavate maksutulude kasutusotstarbe üle otsustab omavalitsusüksus ise, võimaldades linnal paremini täita oma arengueesmärke ja finantseerida iseseisvaid poliitikaid. Kuigi ühelt poolt suureneb iseseisev otsustusvabadus linna poliitikate elluviimiseks, on see vabadusaste siiski tihedas seoses ka kulude üldise kasvuga juba kindlaksmääratud ja reglementeeritud tegevusvaldkondades ning ei pruugi seetõttu olla piisav linna arengueesmärkide täitmiseks.

Linna mittemaksuliste tulude osas (vt joonis 1) on strateegias käsitletaval perioodil märgata teatud muutusi. Alates 2009. aastast on eelarve tulude poolel kavandatud olulist välisrahastuse osatähtsuse kasvu. Kui 2008. aasta eelarves on kavandatud toetusi välisrahastuse vahendite arvelt 41,7 miljonit krooni, siis 2009. aastal 218,5 miljonit krooni ning 2010. aastal 541,6 miljonit krooni. Võrreldes 2008. aasta 0,6%-ga kasvab nimetatud toetuste osatähtsus linnaelarve tulude kogumahust 6,3%-ni aastatel 2010. aastal, edaspidi osatähtsus langeb.

Välisrahastuse kasv on seletatav eeskätt Euroopa struktuurifondide avanemisega suurte infrastruktuuriobjektide rekonstrueerimiseks. Tuleb siiski märkida, et paljude investeerimisprojektide taotlused vaadatakse läbi alles 2008. aasta sügisel. Taotluste läbivaatamise käigus võivad käesolevas strateegias kajastatud välisrahastuse summad oluliselt muutuda.

Joonis 1. Muutused mittemaksuliste tulude osakaalus linna kogutuludest 2007-2012

Olgugi, et eelolevatel aastatel on kavandatud riigieelarve eraldiste kogumahu kasvu, väheneb nende osakaal linna tulude kogumahu. Ühelt poolt on see selgitatav välisrahastuse osakaalu suurenemisega tuludes, kuid teiselt poolt näitab see ka riigieelarve eraldiste subjektiivset jaotusmehhanismi. Riigieelarvest saadavad toetused on Tallinna linna puhul valdavalt sihtotstarbelised, linn saab eraldisi riigieelarve tasandusfondist, ministriumite vahendusel ja halduslepingute alusel. Vahendeid eraldatakse Tallinnale hariduskuludeks, koolilõuna toetuseks, toimetulekutoetuste maksmiseks, sotsiaaltoetuste ja -teenuste korraldamiseks ja arendamiseks, riiklike funktsioonide täitmiseks halduslepingute alusel jms. Viimastel aastatel on lisandunud täiendavad vahendid ka teede hoolduseks.

Arvestades asjaolu, et riigieelarvest eraldatavad vahendid (nii eraldatavad toetused, kui ka omavalitsuste tulude/ kulude osakaal üldises valitsussektori kontekstis) on ilmselgelt ebapiisavad omavalitsuslike funktsioonide täitmiseks (ning Tallinna linna puhul veel ka pealinna staatusega seonduvate ülesannete täitmiseks) täies mahus, on ülimalt oluline jätkata läbirääkimisi keskvalitsusega omavalitsuste tulubaasi suurendamiseks.

Strateegias käsitletud perioodil avaldab linna finantspositsioonile mõju ka linna vara müügitulemi oluline vähenemine, seda nii absoluutnumbrites, kui ka osakaaluna linna tulude kogumahust. Ühelt poolt on põhjuseks aastatepikkuse vara müügi tulemusena oluliselt vähenenud potentsiaalsete müügiobjektide hulk. Teiselt poolt aga avaldab vara müügile tugevat mõju kinnisvaraturu jahenemine. Kinnisvarahindade langusfaasis ei ole linnal otstarbekas oma vara müüa, seega sõltub eelolevate aastate vara müük üldisest majanduskeskkonna elavnemisest.

Kui 2006. aastal moodustas kasum vara müügist 15% eelarve tuludest, siis 2008. aastaks langeb vara müügi osatähtsus 4%-le ning edaspidi jääb püsima vahemikku 0,8-1,6%. 2012. aastaks kavandatud tõus on seotud uue linna administratiivhoone valmimisega, mille katteks on samal aastal kavandatud müüa senini kasutatavad büroohooned.

Lisaks peab märkima, et 2006. aasta rekordiline vara müügitulemit saadi eeskätt linnale kuuluva maa müügist, mis aga linna varades oli kajastatud maa maksustamishinnas, mis ilmselgelt ei kajastanud tollel hetkel maa tegelikku väärtust turu tingimustes. Lisaks tuleb arvestada 2005. aastal läbi viidud, enne 1995. aastat soetatud materiaalsete põhivarade bilansilise maksumuse ümberhindlust õiglasele väärtusele. Ümberhinnatud väärtus on vastavate varaobjektide uueks soetusmaksumuseks, mis aga vähendab müüdavate põhivarade müügitulemit.

Linna asutuste toodetavate kaupade ja teenuste müügist saadavad tulud on strateegias käsitletud perioodil kavandatud langustrendiga. Absoluutnumbrites kasvavad nimetatud tulud perioodil 2009-2012 (2008. aastaga võrreldes) vaid 142 miljonit krooni. Peamine põhjus, miks linna asutuste toodetavate kaupade ja teenuste müügist saadavat tulu on küllaltki raske suurendada, on asjaolu, et paljudele tasulistele teenustele on seadusandlikul tasandil kehtestatud ka piirangud (nt haridusteenuste müük teistele omavalitsusüksustele, lasteaia kohatasu jne) ning paljud teenused on suunatud hinnatundlikule elanikkonnale. Teisest küljest avaldab linna asutuste toodetavate kaupade ja teenuste pakkumiseks vajalikele sisenditele mõju üldine hinnatõus, mis avaldab survet ka asutuste pakutavate kaupade ja teenuste müügihindade tõusule, millega strateegiat koostades otseselt arvestatud ei ole. Kolmandaks tuleb tunnistada, et linna toodete ja teenuste müügi protsess on killustatud linna erinevate asutuste vahel, puudub vajaliku kompetentsiga personal, linnas ei ole ühtset teenuste müügi- ja turundusstrateegiat ega hinnakujunduse aluseid. Linnavalitsus on üha teravamalt teadvustanud vajadust laiendada linna tasuliste teenuste nomenklatuuri ning on teinud ka ettevalmistusi ühtse müügiorganisatsiooni ja -strateegia kujundamiseks linna organisatsioonis.

Linna kulud

Kulud on ressursside väljavool (nt kaupade hankimiseks ja teenuste ostuks või toetuste maksmiseks), mis vähendab netovara. Linna tegevuskuludest moodustavad suurema osa majandamiskulud ca 34% ja tööjõukulud ca 33%, põhivara amortisatsioon ca 16%, antud toetused ca 10% ja muud kulud ca 7% (sh suurima osakaaluga kaupade ja teenuste ostuhinnas sisalduv käibemaksukulu).

Linna tegevuskulude kasvuks kujuneb strateegiaga hõlmatud perioodil 5-9% aastas, mis ületab napilt samaks perioodiks prognoositud inflatsioonist tingitud kulude kasvu. Nimetatud asjaolu viitab tõsiasjale, et uute algatuste ja linnakodanikele sunnatud avalike teenuste mahu ja kvaliteedi tõstmiseks tuleb vahendeid leida pigem nn sisemiste ressursside arvelt, seda eeskätt parema töökorralduse, linna tööprotsesside

optimeerimise ja kulude kokkuhoiu toel. Linna kulude arvnäitajad ja nende jaotus finantseerimisallikate lõikes on toodud alljärgnevas graafikus.

Joonis 2. Linna kulud 2008-2012 finantseerimisallikate ja liikide lõikes (tuh kr)

Kulude erinevad kasvud aastate lõikes on seletatavad linna prioriteetide realiseerimisega erinevatel aastatel. Näiteks 2009. aastal kasvavad kulud seoses linna ühisveevärgi ja kanalisatsiooni rajamisega, 2010 ja 2011 suurenevad kultuuri valdkonna kulud seoses projekti Tallinn Euroopa kultuuripealinn 2011 läbiviimisega. Oluliselt kasvavad ka linna investeerimistegevustega seotud kulud. Nimetatud kulud sisaldavad endas kahte komponenti, s.o kulud, mida ei kapitaliseerita põhivarana (näiteks kuluinventar jne) ja käibemaksukulu. Tulenevalt "Riigi raamatupidamise üldeeskirja" § 40 lg 1 nõuetest ei ole avaliku sektori üksusel, sh Tallinna linnal erinevalt äriühingutest, lubatud kapitaliseerida materiaalse ja immateriaalse põhivara maksumusse käibemaksu ja muid tagasisaamisele mittekuuluvaid makse ja lõive, mistõttu arvestatakse perioodi kuludesse) investeerimisprojektidega seonduv käibemaks. Nimetatud erisust tuleb arvesse võtta linna tulemit analüüsid.

Joonis 3. Linna kulude osakaal finantseerimisallikate ja liikide järgi 2008-2012

Analüüsid linna kulusid nende võimalike katteallikate lõikes tuleb nentida järgmist. Linnakassa, s.o eeskätt maksutuludest ja linna majandustegevusest ning muudest tuludest kogutavate vahendite arvelt kavandatavate tegevuskulud kasvavad perioodil 2009-2012 kokku 1 392 mln krooni ning nende osatähtsus kogukuludes suureneb 0,5 protsendipunkti võrra. Tegevuskulud riigi ja välisrahastuse arvelt (s.o v.a sihtotstarbelised vahendid investeringuteks) kasvavad perioodil 2009-2012 keskmiselt 8-11% aastas. Riigieelarveliste toetuste arvelt kaetavate kulude osa kasvuks kavandatakse perioodil 2009-2012 kokku 393 mln krooni ning ka nende kulude osatähtsus linna kogukuludes suureneb 1,5% võrra.

Üha suurema osa (14-16%) linna tegevuskuludest moodustavad amortisatsioonikulud. Kuigi tegemist on mitterahalise kuluga, mis üheselt ei kajasta linna põhivarade füüsilist kulumit perioodis, on tegemist siiski indikatiivse näitajaga, mis väljendab ulatust, milles linn peaks panustama oma vara renoveerimisse ja parendamisse, et tagada vara korrashoid ja vara väärtuse säilimine. Kui 2005. aastal oli linna amortisatsioonikulu kokku 572 miljonit krooni, siis 2008. aastaks on amortisatsioonikuluna kavandatud 1 257 miljonit krooni ning 2012. aastaks kasvavad amortisatsioonikulud 1 345 miljoni kroonini. Kasv on tingitud ühelt poolt 2005. aastal erandkorras Rahandusministeeriumi eestvedamisel läbiviidud enne 1995. aastat soetatud materiaalsete põhivarade bilansilise maksumuse ümberhindlusest nende varade

õiglasele väärtusele, millega linna põhivara bilansiline maksumus suurenes 2005. aasta lõpuks eelmise aastaga võrreldes ligi kaks korda, kasvades ca 16 miljardi kroonini. Jooksvalt on omavalitsusüksustel põhivara üleshindlusi vara õiglasele väärtusele keelatud läbi viia. Teiseks amortisatsioonikulu suurendavaks faktoriks on jätkuv investeerimistegevus ja mõõdukas kinnisvarahindade kasv.

Linna tulem

Tulemi aruanne ja prognoos käsitlevad eelarveaastaks kavandatavaid tulusid ja kulusid, väljendades linna põhitegevuse resultatiivsust. Eelarveaasta tulem on linna põhitegevuste tekkepõhine ülejääk või puudujääk. Tegevusülejääk tähendab seda, et linna poolt aasta kestel "teenitav" tulu ületab tegevuskulusid, kusjuures tegevuspuudujääk näitab, et aasta jooksul kavandatavad kulud on suuremad kui sama perioodi tegevustulud. Tegevustulem on üks peamisi tegureid, mis mõjutab muutusi netovaras ja linna majanduslikus seisundis ühest arvestusperioodist teise.

Joonis 4. Linna tulud ja kulud ning tulem (parem skaala, tuh kr)

Linna eelarveaasta tulem on käesolevas eelarvestrateegias esitatud kahe väljundina:

- tulemina enne amortisatsiooni, mis sisuliselt peegeldab linna põhitegevuste tulemusena kavandatavate tulude ülejääki kuludest ning
- eelarveaasta tulemina, kus on arvesse võetud ka amortisatsioonikulu.

Hoida tulem enne amortisatsiooni positiivseks on olnud alates 2000. aastast üheks Tallinna linna peamiseks eelarvepoliitiliseks eesmärgiks. Kui tulem enne amortisatsiooni on aastate lõikes positiivne ja strateegiaga hõlmatud perioodil ka kasvutrendiga, tähendab see, et linna põhitegevuste (jooksvate tegevuste) katteks jätkub linnal piisavalt omavahendeid.

Perioodil 2009-2012 on kavandatud tulemi enne amortisatsiooni kasvuks kokku 885 mln krooni. Samas tuleb siin rõhutada, et linna tulude koosseisu on tulevastel perioodidel kavandatud olulisel määral vahendeid saadud toetuste arvelt, mille sihtotstarve on peamiselt investeerimisprojektide teostamine, millega kaasneb välisrahastuse vahenditega teostatavate projektide puhul ka linnapoolne omafinantseerimise kohustus, mis omakorda vähendab põhitegevuste finantseerimiseks kasutatavaid vahendeid.

Eelarveaasta tulem võtab arvesse ka amortisatsioonikulusid. Kuna linna põhivara paratamatult oma kasutusea jooksul kulub ehk tema väärtus langeb, on vajalik teostada erinevaid remonte ja parendusi, ehk teha kulutusi olemasoleva infrastruktuuri olemi korrashoiu ja funktsionaalsuse tagamiseks.

Nii Tallinnale kui ka teistele kohalikele omavalitsusüksustele on iseloomulik suur põhivara osatähtsus ning sellest tulenevalt ka suur investeerimisvajadus. Arvestades linnale kuuluva põhivara suurema osa vajalikkust linna funktsioonide täitmiseks, ei ole võimalik olulisel määral vähendada linna põhivara olemit ega kulutusi põhivara väärtuse säilitamiseks.

Negatiivne eelarveaasta tulem näitab, et linnal on vaja täiendavaid vahendeid vara väärtuse säilitamiseks. Seejuures halvendab olukorda veel seegi, et linna arengu huvides tuleb tahes tahtmata käivitada ka uusi investeerimisprojekte, mistõttu on nii Tallinn kui ka teised Eesti omavalitsusüksused sunnitud olemasolevate varade korrashoiuks ja uute investeerimisprojektide elluviimiseks paratamatult kaasama laenuvahendeid.

Kuigi tulemiprognoozi kohaselt muutub alates 2010. aastast eelarveaasta tulem positiivseks, tuleb arvestada asjaoluga, et see on suures osas tingitud alates 2009. aastast eelarve tulude poolel kavandatud olulisest välisrahastuse mahu kasvust eeskätt Euroopa struktuurifondide avanemisega suurte infrastruktuuriobjektide rekonstrueerimiseks.

2.2 Muutused bilansis

Muutused bilansis kajastavad eelarvega kavandatavaid muutusi linna varades, kohustustes ja netovaras, võimaldades anda hinnangut, kas linna finantspotentsiaal paraneb või halveneb ning milline on linna säästude või laenude muutus eelarveaastal.

Tabel4. Muutused bilansis 2007-2012 (tuh kr)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Põhivara soetus ja renoveerimine	1 122 916	1 191 957	1 369 319	1 652 009	1 742 366	1 996 247
Amortisatsioon	-988 850	-1 257 392	-1 287 188	-1 309 252	-1 331 471	-1 344 635
Müüdava vara jääkväärtus	-87 733	-119 443	-38 400	-29 100	-25 800	-396 500
Muutus mittefinantsvarades kokku	46 333	-184 878	43 731	313 657	385 095	255 112
Aksiakapitali suurendamine	61 460	83 555				
Uute äriühingute moodustamine		4 000				
Aksiakapitali vähendamine	-97 173	0	-138 000	-20 000	-67 000	0
Hoiuste vähenemine/suurenemine	-133 128	-189 015	-125 023	29	-52 186	185 341
Muutus finantsvarades kokku	-168 841	-101 459	-263 023	-19 971	-119 186	185 341
Laenude võtmine	399 990	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Laenude tagasimaksud	-185 325	-213 694	-226 747	-249 812	-284 294	-318 777
Kapitaliliisingu maksed	-61 716	-298	-1 200	-800	-500	-400
Muutus laenukohustustes kokku	152 949	286 008	272 053	249 389	215 206	180 823
Muutus nõuetes	-43 000	10 000	147 500	14 000	63 000	-4 000
Muutus kohustustes	50 651	10 000	30 000	15 000	20 000	30 000
Muutus netovaras	-369 108	-572 345	-235 845	63 297	160 704	225 630
Sissetulekud	6 906 215	7 717 633	8 324 808	9 067 285	9 726 881	10 623 655
Väljaminekud	6 906 215	7 717 633	8 324 808	9 067 285	9 726 881	10 623 655

Muutused finants- ja mittefinantsvarades

Varad on materiaalsed ja immateriaalsed objektid, mida linn omab või kontrollib (näiteks raha, nõuded ja materiaalne põhivara) ja mida kasutatakse nende varade eluea jooksul eesmärgiga osutada avalikke teenuseid.

Linna varad jaotatakse lähtuvalt nende otstarbest finants- ja mittefinantsvaradeks:

- Mittefinantsvarad (mida kasutakse avalike kaupade tootmiseks, teenuste osutamiseks ja muude avalike hüvede andmiseks)
- Finantsvarad (mis linna puhul on üldiselt teisejärguliselt seotud põhitegevuste eesmärkide saavutamiseega)

Muutused mittefinantsvarades

Mittefinantsvaraks on põhiliselt kinnisvara, muu põhivara ja seadmed. Tallinna linna põhivaradest moodustavad suurema osa hooned ja rajatised. Tallinna linna bilansis oli 31.12.2007 seisuga 815 tervikhoonet, 571 hoone osa (sh korterit), 15 spordirajatist. Sõiduteid oli kokku 972 km, kõnniteid 870 km, lisaks 9 silda, 9 tunnelit ja 22 viadukti jne.

Joonis 5. Tallinna linna põhivara struktuur 2008.

Üldiselt võib avaliku sektori infrastruktuuri jaotada kaheks, s.o “majanduslikuks“ (nt transport, veevarustus, jäätmekäitlus, elekter) ja “sotsiaalseks“ (koolid, haiglad, raamatukogud, lasteaiad). Lisaks sellele, et infrastruktuur jaguneb “majanduslikuks“ ja “sotsiaalseks“, on sellel olemas nii “pehmem“ kui ka “kõvem“ pool, mis toimivad üksnes koosmõjus. Siinkohal võiks näitena tuua, et kvaliteetset haridust ei saaks tagada üksnes õpetajate ja nende palgaraha olemasolul, kui puuduvad ruumid õppetöö toimumiseks, ei ole võimalik pakkuda kõrgkultuuri kuuluvat teatrietendust, kui puudub kvaliteetne teatrihoone või osutada kvaliteetset tervishoiuteenust ilma haiglateta. See tõendab jällegi, et vahendite olemasolu ainuüksi tegevuskulude katteks (ehk siis pehmete tegevuste finantseerimiseks) ei ole piisav, sest vajalik on omada ka piisavalt vahendeid vara korrashoiuks ning teatud määral ka arenguks, seda eriti Eesti riigi ja omavalitsuste tänases arengujärgus.

Omavalitsuste ülesanded on tunduvamalt kapitalimahukamad kui keskvalitsuse funktsioonid, mida ilmestab ka riigieelarve ja linnaeelarve kulutuste struktuuri erinevus. Nii linna elanikel kui ka linna territooriumil tegutsevatel ettevõtetel on linnale suured ootused ja nõudmised, seda nii pakutavate avalike teenuste kvaliteedi kui ka nende teenuste osutamises vajaliku infrastruktuuri osas. Eeldatakse suuremahulisi kulutusi teede remonti, soovitakse kaasaegseid lasteasutusi, spordirajatisi ja ühistranspordisüsteemi, loodetakse toimivale sotsiaalhoolekandele ning vajatakse kultuurilist mitmekesisust jpm.

Siinkohal tuleb taas juhtida tähelepanu juba eelnevalt mainitud puudustele Eesti omavalitsusüksuste rahastamisskeemides, mis on suuremalt jaolt muutumatuna püsinud 1993. aastast, mil võeti vastu ka enamik omavalitsuste tegevust reguleerivast seadusandlusest. Seniajani ei ole Eesti omavalitsusüksuste tulubaasi kapitalikulude komponenti sisse arvestatud või on selle osatähtsus olnud suhteliselt marginaalne. Vahendeid omavalitsusüksuste investeerimistoetusteks on riigieelarvest küll läbi erinevate skeemide jaotatud, kuid jaotuspõhimõtted on olnud üsna ebaselged ning eraldatavate vahendite hulk ilmselgelt ebapiisav, mis on kaasa toonud omavalitsuste omanduses oleva vara väärtuse langemise ja nii mõnelgi juhul ka vara hävinemise.

Just see on olnud põhjuseks, miks omavalitsusüksused on pidanud leidma alternatiivseid rahastamise allikaid vajalike investeringute teostamiseks, seda nii läbi vara müügi, laenu võtmise, erapartnerite kaasamise kui ka sihtasutuste asutamise. Nii on ka Tallinna linn riigi pealinnana linna arengu tagamiseks pidanud oma investeerimisvajadust suuremas osas katma olemasoleva põhivara müügist ja laenu

kaasamisest saadud vahendite arvelt, mis aga pikemas perspektiivis ei ole jätkusuutlik tegevus.

Joonis 6. Soetused ja mittefinantsvara vähenemine ning muutus mittefinantsvarades (parem skaala, tuh kr)

Põhivaraga seondub eelarveaasta jooksul hulgaliselt erinevaid muutusi. Põhivara soetatakse, seda võõrandatakse, see kulub kasutamise käigus ehk tema väärtus langeb ja seda parendatakse. Ei põhivara müük ega ka põhivara kulumi mittetaastamine ei tähenda otseselt põhivara halba majandamist, kui taolised otsused tehakse majanduslikest kaalutlustest lähtudes.

Tallinna linna 2008. aasta eelarves kavandati linna mittefinantsvarade väärtuse vähenemine 184,9 miljoni krooni võrra, mis kaudselt näitab ka linna ebapiisavat investeerimisvõimet. Nii on ka reitinguagentuur Moodys linna krediidireitingu uuendamisel koostatud finantspositsiooni analüüsis toonud ühe negatiivse tegurina välja linna väikese tegevustulemi, mille arvelt peaks linn suutma katta laenukohustusi ning investeerimisvajadust.

Kuigi alates 2009. aastast linna mittefinantsvarade koguväärtus vähesel määral suureneb (vt tabel 4), tuleneb see eeskätt välisabivahendite kaasamise arvelt tehtavatest investeeringutest. See aga ei kata linna vajadust teha kulutusi juba olemasoleva infrastruktuuri korrashoiuks ja funktsionaalsuse tagamiseks, mistõttu võib väita, et linna investeerimisvõime on ka käesoleva strateegiaga hõlmatud perioodil jätkuvalt ebapiisav.

Muutused finantsvarades

Finantsvara mõiste alla mahuvad põhiliselt raha ja osalused linna tütar- ja sidusettevõtetes. Kuigi finantsvarad on linna puhul üldiselt teisejärguliselt seotud põhitegevuste eesmärkide saavutamisega on nad siiski olulised. Esiteks toimub läbi finantsvarade linnale kuuluvate äriühingute, mis samuti on valdavalt asutatud linnakodanikele avalike teenuste osutamiseks, juhtimine finantsaspektist lähtudes. Arvestades hetkel valitsevat suhteliselt ebastabiilset välist majanduskeskkonda, ei ole vähetähtis ka eesmärk kindlustada linna kõikide tegevuste stabiilne ja tõrgeteta rahastamine, mille tagamiseks on Tallinna viimaste aastate eelarvetes kavandatud eelarveaastaks piisav reserv linna rahalistest vahenditest. Siinkohal peab märkima, et Eesti omavalitsusüksuste tavapraktikas suunatakse reeglina kõik eelneva perioodi jäägid järgmise eelarveaasta kulutuste katteks, mis aga Tallinna seisukohast ei oleks mõistlik ega võimalik. Üldjuhtumil kavandatakse linnaeelarves reservi suuruseks summa, mis tagab keskmiselt 14 päeva linna kulutuste rahastamise vajaduse.

Olenemata linna väikesesttegevustulemist on linn kaks viimast eelarveaastat lõpetanud tugeva kassajäägiga (2006. aasta lõpus ulatus jääk ligi 875 miljoni kroonini, 2008. aasta oodatav jääk 409 mln krooni). Nii nagu 2008. aastal, nii kavandatakse ka 2009. aastal kasutusele võtta eelnevatel perioodidel kogutud vahendeid summas 125 mln krooni. 2010. aastal hoiuseid ei vähendata ja aastal 2012 kavandatakse hoiuste suurenemist summas 185 mln krooni.

Joonis 7. Finantsvarade muutused ja muutus finantsvarades kokku (tuh kr)

Muutused laenukohustustes

Nii nagu eelnevalt käsitletud on linna tulubaas ebapiisav omavalitsuslike funktsioonide täitmiseks ning sellest tulenevalt on linnal ka liiga väike tegevustulem, mille arvelt katta ka kulutusi olemasoleva infrastruktuuri korrashoiu ja funktsionaalsuse tagamiseks, mistõttu on ka lähiaastatel möödapääsmatu vajadus kaasata võõrvahendeid.

Strateegiaga hõlmatud perioodil kavandab linn kaasata igal aastal täiendavalt 500 mln krooni laenuvahendeid. Samas väheneb olemasolevate laenukohustuste tagasimaksetest tulenevalt linna aastane laenukohustuste muutus (s.o aastane netolaen). Kui 2008. aastal on uute ja tagastatavate laenude suhe 286 mln krooni, siis aastaks 2012 väheneb see 181 mln kroonini.

Tallinna linn on nii linna eelarveid kui ka eelarvestrateegiat koostades tulude prognoosimisel lähtunud konservatiivsemast majandusprognoosist, kui seda on olnud Rahandusministeeriumi prognoosid. 2008. aasta mais Statistikaameti avaldatud esialgsetel andmetel kasvas Eesti sisemajanduse koguprodukt 2008. aasta esimeses kvartalis eelmise aasta sama ajaga võrreldes vaid 0,4%, mis on viimase kaheksa aasta madalaim näitaja. Samas kui analüütikud ootasid esimese kvartali majanduskasvu vahemikus 2,5 kuni 2,8%.

Olukorda, kus majanduskasv pidurdub ja inflatsioon püsib samal ajal kõrge, nimetatakse majanduses stagflatsiooniks. Tuleb nentida, et omapoolse panuse stagflatsiooni on tänavu andnud ka keskvalitsuse otsustused tõsta korruga mitmeid kaudseid makse, mille mõju inflatsioonile on pikem kui aasta. Nimetatud otsustused on avaldanud otsest mõju ka linna kuludele. Nii kütuse aktsiisi tõstmine kui ka elektri aktsiisi kehtestamine on koosmõjus kütusehindade tõusuga oluliselt kasvatanud pea kõikide linna tegevusvaldkondade kulusid. Linnal puudub vajalik paindlikkus nii tulude kui ka kulude poolel, kuna kulusid tuleb teha linnale seadusega pandud ülesannete täitmiseks ja linlastele kvaliteetsete avalike teenuste pakkumiseks, kuid linna tulubaas on aastaid olnud ebapiisav ning sõltuvuses keskvalitsuse otsustustest.

Strateegiaga hõlmatud perioodil saab üha olulisemaks linna suutlikkus kaasata välisrahastust linna arengueesmärkide täitmiseks oluliste infrastruktuuriobjektide investeringuteks. Selleks on aga kriitiline tagada linna vahendid nende projektide omafinantseeringuks.

Arvestades eeltoodut võib linna eelolevate aastate eelarveid koostades osutada vajalikuks kaasata ka mõningal määral rohkem võõrvahendeid kui käesolevas strateegias on kavandatud.

Siin kohal tasub ka märkimist, et reitinguagentuur Moodys hindas linna laenukoormust 2007. aasta seisuga pigem mõõdukaks. Siinkohal tuleb rõhutada, et reitinguagentuur võttis oma metoodika kohaselt linna laenukoormuse hindamisel arvesse ka avaliku ja erasektori partnerlusprojektide raames tehtavad kapitalikulutused. Lisaks märkis agentuur positiivsena ära linna laenuportfelli hea struktuuri ning asjaolu, et poolel linna laenuportfelist on intressirisk maandatud.

Joonis 8. Muutus laenukohustustes 2007-2012 (tuh kr)

Muutused nõuetes ja kohustustes

Tekkepõhises arvestuses kajastatakse tulud ja kulud sellel hetkel, kui majanduslik väärtus tekib, muutub, vahetub või kaob, olenemata sellest, kas väljamakseid teostatakse või raha laekus. Analüüsid eelmiste perioodide nõuete ja kohustuste muutusi, saab kindlalt väita, et linna tulude ja kulutuste mahu kasvades suurenevad ka linna nõuded ja kohustused. Nõuete muutuses toovad perioodilisi kõikumisi kaasa kavandatavad AS-i Tallinna Soojus aktsiakapitali vähendamise otsused aastatel 2009-2011.

Joonis 9. Muutused nõuetes ja kohustustes 2007-2012 (tuh kr)

Muutused netovaras

Netovara koguneb kumulatiivselt eelarveaastate tulemite baasil. Muutused netovaras on otseselt seotud eelarveaasta tulemiga, mis on linna põhitegevuste tekkepõhine ülejääk või puudujääk.

Tegevusülejääk tekib juhtumil, kui tulud ületavad eelarveaasta kulusid. See tähendab linna :

- suurenenud finantspotentsiaali;
- võimet vähendada linna laenukoormust (ja seeläbi ka intressikulusid), investeerida linna infrastruktuuri arendamisse, panustada enam teenuste osutamisse ja toetustesse;

- võimet mõjutada põlvkondade vahelist õiglust, st hetke maksumaksjad kustutavad eelnevat defitsiiti või maksavad tulevaste kulutuste eest ette.

Tegevusdefitsiit tekib, kui eelarveaasta kulud ületavad tulusid. Jätkuv tegevusdefitsiit ei ole jätkusuutlik, kuna see:

- vähendab linna finantspotentsiaali;
- vähendab linna suutlikkust vähendada laenukoormust (ja seeläbi ka intressikulusid), investeerida linna tegevusteks vajalikesse infrastruktuuri objektidesse, osutada teenuseid ja maksta toetusi;
- mõjutab põlvkondade vahelist õiglust, st teenuste kulud ja toetused ning muud avalikud hüved, mida saavad nautida hetke maksumaksjad, makstakse tegelikult kinni tulevaste maksumaksjate põlvkonna poolt.

Joonis 10. Muutus netovaras 2007-2012 (tuh kr)

Kuna viimastel aastatel on linna netovara vähenenud, on ka linna finantspotentsiaal teatud määral vähenenud. Arvestades asjaolu, et netovara maht 2008. aasta alguses oli suurusjärgus 14,8 miljardit krooni, on linnal jätkuvalt olemas piisav potentsiaal oma tegevuste elluviimiseks ka tulevastel perioodidel. Kuna jätkuv tegevusdefitsiit ei ole jätkusuutlik, on vajalik rakendada võimalusel täiendavaid meetmeid netovara edasise kahanemise vältimiseks. Vaadates tulemiprognossi, on alates 2010. aastast kavandatud linna tegevusülejäak, mille tulemusena suureneb ka linna netovara.

3. Ülevaade linna tulubaasist

Tabel5. Eelarve tulud 2007-2012 (tuh kr)

Tulu ja sissetuleku liik	2007 täitmine	2008 eelarve	2009 prognoos	2010 prognoos	2011 prognoos	2012 prognoos
Maksutulud kokku	3 958 005	4 555 420	5 014 300	5 473 200	5 967 000	6 518 200
Riiklikud maksud	3 818 094	4 406 420	4 864 900	5 323 200	5 814 300	6 364 000
sh üksikisiku tulumaks	3 688 445	4 086 420	4 542 900	5 000 200	5 490 300	6 039 000
maamaks	129 649	320 000	322 000	323 000	324 000	325 000
Kohalikud maksud	139 911	149 000	149 400	150 000	152 700	154 200
sh reklaamimaks	36 691	34 500	34 600	34 700	37 000	38 000
tänavate sulgemise maks	18 514	18 000	18 000	18 200	18 300	18 500
parkimistasu	84 706	96 500	96 800	97 100	97 400	97 700
Lõivud	11 560	12 705	12 800	12 900	13 000	13 100
sh riigilõiv	11 560	12 705	12 800	12 900	13 000	13 100
Kaupade ja teenuste müük	766 228	809 511	860 750	895 500	924 550	951 750
sh Tulud majandustegevusest	643 471	666 793	721 550	754 500	781 550	808 050
sellest haridusalasest tegevusest	199 347	214 186	257 000	274 300	285 900	296 300
kultuuri- ja kunstialasest tegevusest	50 705	36 835	39 200	40 300	45 100	49 400
spordi- ja puhkealaset tegevusest	36 089	44 620	47 100	50 400	51 900	55 300
tervishoiualasest tegevusest	4 024	2 347	2 350	2 400	2 450	2 500
sotsiaalalialasest tegevusest	22 490	21 648	24 500	25 300	25 900	26 500
elamu-kommunaaltegevusest	43 765	55 080	57 600	62 300	64 400	66 100
tugiteenustest	2 085	3 027	3 200	3 300	3 400	3 450
transporditeenustest	264 049	275 800	276 300	280 400	285 400	290 500
muudelt majandusaladelt	20 917	13 250	14 300	15 800	17 100	18 000
Üür ja rent	88 951	90 532	90 600	91 000	91 500	92 000
Õiguste müük	23 468	36 786	31 700	32 500	33 000	33 100
Muu toodete ja teenuste müük	10 337	15 401	16 900	17 500	18 500	18 600
Muud tulud	52 361	48 807	49 900	51 400	52 900	54 800
sh saastetasu	13 242	14 200	14 000	14 200	14 500	15 000
trahvid	33 812	32 000	33 000	34 000	35 000	36 000
eespoolnimetatamata muud tulud	5 308	2 607	2 900	3 200	3 400	3 800
Finantstulu	34 580	11 000	12 000	12 000	12 000	12 000
sh tulu finantsvara investeerimisest	34 580	11 000	12 000	12 000	12 000	12 000
Kasum vara müügist	82 270	278 701	89 400	67 780	60 080	153 400
sh vara müük	170 470	398 444	128 000	97 000	86 000	550 000
müüdava vara jääkväärtus	-87 733	-119 443	-38 400	-29 100	-25 800	-396 500
vara müügi kulud	-467	-300	-200	-120	-120	-100
Muud tulud varalt	16 759	11 500	11 000	10 500	10 500	10 500
sh loodusvarade kasutustasu	5 389	6 500	6 000	6 000	6 000	6 000
võlalt arvestatud intressitulu	11 370	5 000	5 000	4 500	4 500	4 500
Dividendid	76 162	75 000	90 000	100 000	105 000	110 000
Tulud kokku (va eraldised)	4 997 926	5 802 644	6 140 150	6 623 280	7 145 030	7 823 750
Toetused	1 096 614	1 116 531	1 530 735	1 908 905	1 999 865	1 899 405
sh riigilt ja muudelt institutsioonidelt	1 072 868	1 073 250	1 310 000	1 365 000	1 480 000	1 580 000
välisrahastus	21 147	41 688	218 535	541 605	517 765	317 205
toetused muudelt residentidelt	2 600	1 593	2 200	2 300	2 100	2 200
Eelarve tulud kokku	6 094 540	6 919 175	7 670 885	8 532 185	9 144 895	9 723 155

Käesolevas strateegias toodud tulude prognooside lähtealus on alljärgnev:

- Tallinna elanikkond püsib stabiilselt 400 tuhande elaniku piires;
- majandus kasvab käsitletaval perioodil vahemikus 3-7%;

- keskmise palga kasv on vahemikus 7-12%;
- tulumaksu maksjate keskmine arv kuus, kelle tulumaks laekub Tallinna eelarvesse, on vähemalt 190 tuhat inimest;

Vastavalt valla- ja linnaeelarve seadusele moodustavad kohalike omavalitsuste tulubaasi maksutulud, kaupade ja teenuste müügitulud, lõivud, vara müügitulud, tulud varadelt, toetused ja muud tulud.

Joonis 11. Linna tulud 2007-2012 (tuh kr)

Joonis 12. Linna tulude osakaal 2007-2012

Riiklikud maksud

Maksukorralduse seaduse, tulumaksuseaduse ja maamaksuseaduse alusel eraldatakse omavalitsustele kinnitatud maksumäära alusel osa omavalitsuse haldusterritooriumil elavate inimeste tulumaksust ning haldusterritooriumi maksustatavalt maalt kogutav maamaks.

Linnaeelarve kõige olulisem tulu on üksikisiku tulumaks, mis moodustab ligi 60% kõigist linna tuludest. Tulumaks on riiklik maks, mis on kehtestatud maksukorralduse seaduse ja tulumaksuseaduse alusel. Kohalikele omavalitsustele kantakse 11,9% tema haldusterritooriumil elavate residendist füüsiliste isikute maksustatavast tulust, arvestamata riiklike maksusoodustuste alusel tehtavaid mahaarvamisi. Tulumaksu kogub ja kannab kohalikele omavalitsustele üle Maksu- ja Tolliamet.

Kohalikele omavalitsustele eraldatav tulumaks sõltub kolmest põhitegurist. Nendeks on keskmise palga ja muude tulude (maksustatava brutotulu) kasv, maksumaksjate arvu muutus ning kohalikele omavalitsusüksustele ülekantava tulumaksu määr. 2007. aastal andis linna eelarvesse laekunud tulumaksu kasvust ligi 28% maksumaksjate arvu suurenemine, 68% keskmise palga kasv ja 4% kohalikele omavalitsustele eraldatava tulumaksumäära tõstmine 0,1 protsendipunkti võrra. Tallinna elanike keskmise palga 1% kasv suurendaks linna eelarvesse laekuvat tulumaksu ligi 41 miljonit krooni aastas.

Tallinna linna ja omavalitsusliitude poolt on püstitatud ka eesmärk saavutada valitsusega läbirääkimiste tulemusena kohalikele omavalitsustele eraldatava tulumaksu määraks vähemalt 12,3%.

0,1 protsendipunktiline tulumaksumäär kasv suurendab linna tulu üle 30 miljoni krooni aastas.

Maamaks on riiklik maks, mis on kehtestatud maksukorralduse seaduse ja maamaksuseaduse alusel. Maamaksu tulu moodustab üle 4% linnaeelarve tuludest. Maamaksu suurus sõltub maa maksustamise hinnast, mis saadakse maa korralisel hindamisel ja maamaksu määrast. Maksumäära kehtestab kohalik omavalitsus. Hetkel kehtivad 2001. aasta maa korralise hindamise tulemused. Alates 2008. aastast on Tallinnas maamaksumäär 1,5% maa maksustamishinnast. Maksumäära tõstmine 0,1 protsendipunkti võrra suurendaks linna tulusid ligi 21 miljonit krooni aastas. Maamaksu määra tõstmine 2008. aastal 0,9 protsendipunkti võrra suurendas maksust saadavat tulu ligi 190 miljonit krooni aastas. Maksumäära tõstmisel lähtuti maa müügistatistikast. Maa müügittehingute analüüsimisel selgus, et maa müügihind on 3-6 korda kõrgem maa maksustamishinnast. Kuna riik lähiaastatel ei kavanda uut maa korralist hindamist, otsustati tõsta ka maamaksu määra.

Kohalikud maksud

Kohalike maksude kehtestamise aluseks on kohalike maksude seadus. Kohalike maksude seadus võimaldab omavalitsustel kehtestada kaheksa kohalikku maksu, s.o reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks, parkimistasu, müügitmaks, paadimaks, mootorsõidukimaks, loomapidamismaks ja lõbustusmaks. Tallinna linnas on kehtestatud neist reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks ning parkimistasu.

Kohalikud maksud on linna tulude seisukohast vaadelduna marginaalse tähtsusega, moodustades keskmiselt ligi 2% linnaeelarve tuludest. Eeloleval perioodil seoses linna muude tulude osatähtsuse kasvuga väheneb kohalike maksude osatähtsus 2012. aastaks 1,6%-le.

Reklaamimaks on kehtestatud kohalike maksude seaduse alusel linnavolikogu poolt maksumääraga 6 krooni reklaampinna ühe ruutmeetri kohta päeva arvestuses. Maksumäära tõsteti 2007. aastal 5 kroonilt 6 kroonile m². Reklaamimaksu määra tõstmine 0,1 protsendipunkti võrra suurendaks linnaeelarve tulusid ligi 6 miljonit krooni aastas. Reklaamimaksu määra on kavandatud tõsta 2011. aastast 7 kroonile reklaampinna ühe ruutmeetri kohta päevas. Reklaamimaks moodustab aastatel 2008-2012 0,4-0,6% linnaeelarve tuludest. Reklaamimaksu haldur on Tallinna Ettevõtlusamet. Reklaamimaksuga maksustatakse linna haldusterritooriumil asuvatele hoonetele, rajatistele ja reklaamikandjatele ning ühissõidukitele paigutatud reklaam.

Teede ja tänavate sulgemise maks on kehtestatud kohalike maksude seaduse alusel linnavolikogu määrusega. Teede ja tänavate sulgemise maks moodustab 0,2-0,3% linnaeelarve tuludest. Maksuhaldur on Tallinna Transpordiamet. Maksu tuleb tasuda üldkasutatava tänava, väljaku, pargi ja puhkeala sulgemise

eest. Maksumäärad on diferentseeritud sõltuvalt tänavate grupist, sulgemise viisist (täielik või osaline), nädalapäevast ja kellaajast. Maksumäär on 160-24 000 krooni ööpäevas. Praegused maksumäärad kehtivad 2005. aastast

Parkimistasu on kehtestatud linnavolikogu poolt kohalike maksude seaduse ja liiklusseaduse alusel. Parkimistasu kohaliku maksuna tuleb tasuda sõiduki omanikul või kasutajal sõiduki parkimise eest linna avalikul tasulisel parkimisalal. Maksumäär on parkimisala asukoha järgi diferentseeritud. 2007. aastal laiendati avalikku tasulist parkimisala Kadrioru ja Tehnika tänava suunal ning 2008. aasta 15. maist Pirital. Selle tulemusena suurenes parkimiskohtade arv rohkem kui 4 tuhande võrra. 2008. aastal tõsteti ka parkimistasu määrasid, eesmärgiga reguleerida parkimiskorraldust, vähendades parkimist vanalinna ja südalinna piirkondades. Parkimistasu maksuhaldur on Tallinna Transpordiamet. Parkimiseeskirjadest kinnipidamist kontrollib halduslepingu alusel AS Ühisteenused.

Toetused

Kohalike omavalitsuste eelarve tuluks on ka eraldised riigieelarvest, välisrahastus ja sihtotstarbelised toetused. Vastavalt põhiseadusele võib riik seaduse alusel või kokkuleppel omavalitsustega panna neile riiklikke kohustusi. Kohustustega seotud kulud kaetakse riigieelarvest. Riigieelarve seaduse alusel teeb riik eraldisi kohaliku omavalitsuse eelarvesse tasandusfondi kaudu ja sihtotstarbeliste eraldistena.

Riigieelarveliste eraldiste jaotus kohalike omavalitsuste vahel kinnitatakse Vabariigi Valitsuse määrusega.

Eesmärgiga saavutada omavalitsustele seadusega pandud ülesannete täitmiseks piisava tulubaasi olemasolu on Tallinna linn kui Eesti Linnade Liidu liige esitanud eelarveläbirääkimisteks Vabariigi Valitsusega järgmised ettepanekud:

- tõsta kohalikele omavalitsustele eraldatavat tulumaksumäära vähemalt 12,3%-le;
- tõsta kohalikele omavalitsustele kütuseaktsiisist kohalike teede korrashoiuks eraldatav osa 30%-le ning sätestada see teeseaduses kindla protsendina;
- suurendada lisaks välisrahastusele riiklikke investeeringuid kohalike teede ehituseks ja renoveerimiseks;
- suurendada riiklikke investeeringuid linna infrastruktuuri arendamiseks ja munitsipaalalamuehituseks;

- suurendada riigieelarvelisi eraldisi üleriigilise tähtsusega objektide finantseerimiseks (Loomaaed, Botaanikaaed, Lauluväljak, Linnateater, Kadrioru staadion, Vene Kultuurikeskus, Vabaduse väljak jt);
- kompenseerida ühistranspordi seaduses ettenähtud sõidusoodustused;
- saavutada riigi osalus projektis Tallinn Euroopa kultuuripealinn 2011;
- reglementeerida Tallinna kui pealinna õiguslik staatus riiklikul tasemel “Pealinna seaduse” vastuvõtmisega;
- jätkata riigiga läbirääkimisi maa munitsipaliseerimise kiirendamiseks;
- munitsipaliseerida maad mis kuulusid enne natsionaliseerimist omavalitsustele, saada reformimata riigimaa, mis ei pea kuuluma riigi maareservi, linna omandisse;
- välja töötada omavalitsuste ja riigi maade vahetamise ja kompenseerimise kord.

Linna üheks eelarvepoliitiliseks eesmärgiks strateegiaga hõlmatud perioodil on kaasata arengukavas planeeritud eesmärkide realiseerimiseks enam välisrahastust. Enamus välisrahastusest eraldatakse Euroopa Liidu regionaalarengu fondist, sotsiaalfondist ja ühtekuuluvusfondist. Eestile eraldatud vahendid suunatakse läbi riigieelarve ning jaotatakse valdkondlike rakenduskavade alusel projektipõhiselt ministeeriumite kaudu.

Eesti astumisega Euroopa Liitu avanesid nii riigile kui kohalikele omavalitsustele täiendavad finantseerimisallikad majanduse, inimressursi ja elukeskkonna arenguks. 2007. aastaga algas Euroopa Liidus uus finantseerimise periood. Tegemist on mitmeaastase finantsraamistikuga, mis fikseerib Euroopa Finantsperspektiivi ja annab struktuurifondide üldregulatsioonile rahalised raamid, määrates ära, mis valdkondi ja millistel tingimustel rahastatakse. Lisaks struktuurivahenditele on Tallinnal ja teistel kohalikel omavalitsustel võimalik taotleda veel EL territoriaalse koostöö vahendeid (eelmise perioodi INTERREG), samuti kasutada jätkuvalt Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsinstrumente jt Euroopa Liidu organisatsioonide toetusi.

Lähiaastatel peaks eesmärgiks olema struktuurivahendite maksimaalne ärakasutamine oluliste investeeringute elluviimiseks. Siin kohal on oluline saada riigi toetus projektides osalemiseks nõutava omafinantseeringu tagamiseks, mis muidu võib osutuda tõsiseks probleemiks välisrahastuse taotlemisel ja

projektide elluviimisel.

Linna eesmärgiks on maksimaalselt kasutada võimalusi, mida näeb ette "Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia aastateks 2007-2013". Linna prioriteetide realiseerimine välisraha toel on võimalik finantseerimistingimustele vastavate projektide olemasolul ja vastavate ministeeriumite toetusel.

Perioodil 2007-2013 on võimalik saada struktuuritoetusi kolmest fondist, milleks on Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Euroopa Sotsiaalfond (ESF) ja Ühtekuuluvusfond (ÜF).

Riigieelarve strateegias sisalduva **riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegiaga 2007-2013 määratletakse Eesti strateegiline lähenemine struktuurivahendite kasutamiseks Euroopa Liidu järgmise eelarveperioodi jooksul**. Eesmärkide saavutamiseks vajalikud tegevused on koondatud kuue strateegilise valdkonna ehk prioriteedi alla, mille elluviimiseks suunatakse rakenduskavade alusel EL struktuurivahendeid järgnevalt:

- haritud ja tegus rahvas;
- teadus- ja arendustegevuse võimekuse ning ettevõtete uuendusmeelsuse ja tootlikkuse kasv;
- paremad ühendusvõimalused;
- säästev keskkonnakasutus;
- piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng;
- suurem haldusvõimekus.

Struktuurivahendite **kasutamise strateegia põhjal on koostatud strateegia elluviimiseks kolm valdkondlikku rakenduskava**, millega määratletakse täpsemalt struktuurivahenditest rahastatavad tegevused aastateks 2007-2013 ja nende finantsplaan:

- inimressursi arendamise rakenduskava;
- majanduskeskkonna arendamise rakenduskava;
- elukeskkonna arendamise rakenduskava.

Kohalike omavalitsuste investeerimistegevust toetatakse peamiselt "Elukeskkonna arendamise rakenduskava" erinevatest prioriteetsest suundadest. Rakenduskava neljas prioriteetne suund "piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng" hõlmab vastavalt Eesti regionaalse arengu tasakaalustamise vajadustele kolme tüüpi tegevusi:

- kohalike avalike teenuste arendamist, mis on suunitletud eelkõige maapiirkondade elutingimuste parandamiseks;
- linnaliste piirkondade probleemide lahendamist ning piirkondade konkurentsivõime tugevdamist.

Praegusekshetkeks on avanenud kõik prioriteetse suuna "piirkondade tervikliku ja tasakaalustatud areng" meetmed, milledest Tallinn on esitanud neli taotlust "piirkondade konkurentsivõime tugevdamise" meetmesse ja plaanib esitada mitmeid investeringu projektide taotlusi "linnaliste piirkondade arendamise" meetmesse. Lisaks elukeskkonna arendamise rakenduskava neljandale prioriteedile on Tallinnal võimalik saada investeringutoetust viienda prioriteetse suuna "hariduse infrastruktuuri arendamise" alasuundadel, milleks on:

- kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine (taotlemine avaneb aprillis);
- hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kaasajastamine (taotlemine avaneb aprillis);
- avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine (11 investeringuprojekti).

"Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava" strateegilise ja regionaalse tähtsusega transpordiinvesteeringute meetmest on Tallinn Vabariigi Valitsuse kinnitatud investeeringute kavasse sisse arvatud kolme projektiga:

- Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine;
- Põhjaväila ehitus ja Russalka eritasandiristmiku rekonstrueerimine;
- Pärnu maantee Nõmme raudteeülesõidu rekonstrueerimine.

"Inimressursi arendamise rakenduskava" prioriteetse suuna "suurem haldusvõimekus" raames on Tallinnal kavas taotleda toetus kolmele projektile, millede tegevused vastavad järgmiste meetmete tingimustele:

- Stapeerimisprogramm, mille raames tõstetakse avalike teenistujate ja kaasatud partnerite ameti- ja erialase võimekust ning levitatakse parimat praktikat. Toetatakse avalike teenistujate ja kaasatud partnerite ameti- või erialast stapeerimist.
- Organisatsiooni arendamise raames on tegevused suunatud riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse üksuste juhtimis- ja koostöövõimekuse tõstmisele. Toetatakse riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse üksuste arendamisega seotud koolitus- ja arendusprojektide ning tööalase täienduskoolituse läbiviimist.

Lisaks struktuuritoetustele taotleb Tallinn välistoetust ka mitmetest Euroopa Territoriaalse Koostöö alaprogrammidest.

Tabel6. Linna kavandatavad välisrahastusega projektid 2008-2012 (ilma linnapoolse omafinantseeringuta, tuh kr)

Ametiasutuse haldusala	Välisrahastus (tuh kr)				
	2008	2009	2010	2011	2012
Jätcuprojektid (rakendamisel olevad projektid)					
Investeeringuprojektid	24 737	5 556			
sh Tehnika, Veerenni, Filtri ühendustee	9 724				
Pääsküla raudteeülesõit	5 270	1 470			
Nõmme raudteeülesõit	5 588	1 586			
Ülemiste liiklussõlm	4 155	2 500			
Pääsküla prüügila sulgemine	10 602				
Kokku jätkuprojektide välisrahastus	35 339	5 556			
Uued projektid, mille osas on välisrahastaja positiivne otsus					
Sadamate maismaaihenduste (Põhjaväli, Russalka)		97 680	301 020	103 800	
Nõmme raudteeülesõidu rekonstrueerimine				108 480	
Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine			185 490	247 320	317 190
Kokku uute projektide välisrahastus		97 680	486 510	459 600	317 190
Kavandatavad uued projektid, mille osas on välisrahastaja positiivne otsus puudub					
Tondi eritasandilise ristmiku rekonstrueerimine			115 000		
Pääsküla raudteeülesõidu rekonstrueerimine			88 700		
Raekoja platsi renoveerimine			17 000	8 500	
Harjumaa kergliiklusteede ehitamine		25 500	25 500	25 500	25 500
Pelguranna kergliiklustee ehitamine			5 950		
Kadrioru Kirdetiigi ümbruse, veestüsteemi ja purskkaevude rekonstrueerimine		8 500	4 250		
Pirita rannakaitserajatiste ehitamine		17 000	8 500	17 000	
Schnelli tiigi ja Toompargi rekonstrueerimine		10 200	15 300		
Katariina kai rekonstrueerimine		1 105	850		
Aegna sadama rekonstrueerimine		12 638			
Aegna saare randade renoveerimine		8 500	8 500	17 000	
Trollibusside soetamine (15 energiasäästlikku liigendtrolli)		53 100	53 100		
Trollibusside kontaktiliine pöörangute uuendamine ja Oismäe-Mustamäe liini ehitus		23 671	23 671		
Ühistranspordi ootekodade infrastruktuuri arendus				21 324	21 324
Trammitede rekonstrueerimine (Sitsi-Balti jaam)		43 889	43 889		
Trammitede rekonstrueerimine (Balti jaam-Ahtri ja Balti jaama ring)		23 302	23 302		
Projekt "Tallinna tramm"		7 800	150 000	450 000	450 000
Tallinna Botaanikaaija kasvuhoonete rekonstrueerimine	10 000	17 000	17 000	17 000	
Lasnamäe Noortekeskuse renoveerimine ja kaasajastamine		7 000	6 000		
Bastionikäikude ja Kiek in de Köki renoveerimine ja ekspositsiooni "Ajarännak" installeerimine	7 000	14 000			
Tallinna Loomaaija paksunahaliste maja elevantide eluruumide rekonstrueerimine	18 000	7 900			
Puhkekohtade projekteerimine ja rajamine Pirita jõeoru maastikukaitsealale		1 700	1 700	3 400	3 400
Pirita ranna arendus		3 400	3 400	3 400	3 400
Kokku kavandatavate investeeringuprojektide välisrahastus	35 000	286 205	611 612	563 124	503 624
Kokku välisrahastus investeeringuprojektideks	70 339	389 441	1 098 122	1 022 724	820 814

Linnavara efektiivsem kasutamine

Linnavara kasutamisest saab linn tulu ärruumide ja eluruumide üürileandmisest, hoonestusõiguse ja isikliku kasutusõiguse tasust, servituutidest ja loodusvara kasutustasust. Olulisemad nendest on ärruumide ja eluruumide üüritulu. Kuna eelnevatel aastatel toimunud linnavara müük on paratamatult kaasa toonud üüripindade vähenemise, tuleb eesmärgiks seada olemasoleva vara efektiivsem kasutamine suurema tulu teenimiseks.

Strateegiaga hõlmatud perioodil on linnal kavas jätkata üksikkorterite ja linna põhitegevuseks mittevajaliku kinnisvara müümist. Kuna linna kinnisvara haldamine on käesoleval ajal linnas killustunud erinevate ametiasutuste vahel ja kõigis ametiasutustes ei jätku kinnisvara tulusaks haldamiseks kompetentsi, saab

eelolevatel perioodidel otsustavaks linna suutlikkus koondada haldustegevus ühte linna ametiasutusse. See annaks võimaluse efektiivsemaks kinnisvara haldamiseks, üürihindade ühtlustamiseks piirkonniti, lähtudes turuhindadest ja tõhusamaks järelvalve teostamiseks üürilepingute täitmise üle.

Tulu linna poolt osutatavate teenustelt

Tallinna linna organisatsiooni koosseisu kuulub kokku 279 linna asutust, kes osutavad avalikkusele mitmesuguseid teenuseid erinevates tegevusvaldkondades. Olgugi, et linnal puudub oluline võime suurendada oma tulusid, peab linn siiski oma tasulistele teenustele hindu kehtestades lähtuma ka vastava teenuse omahinnast. See võimaldaks analüüsida kas vastava teenuse osutamine on rentaaabel või mitte. Linna asutuste poolt osutatavate teenuste müügi protsess on linnas killustunud paljude asutuste tasemel. Mitmetes asutustes puudub vajalik personal ja kompetents. Linnas puudub ühtne teenuste müügi strateegia ja -poliitika ning hinnakujundus. Teenuste müügi valdkonna korrastamisel linna teenuste müügist sadava tulu maksimeerimiseks tuleb seada eesmärgiks:

- müügi protsessi kulude optimeerimine;
- hinnakujunduse standardiseerimine;
- tulude sissenõudmise efektiivsuse suurendamine;
- ühtse linna müügi organisatsiooni kujundamine.

Koostöö erasektoriga

Tallinna linn on senini sõlminud pikaajalised koostöölepingud erapartneritega kokku 16 kooli renoveerimiseks ja munitsipaalramenduseks, millest tulenevad iga-aastased lepingujärgsed kulud kajastuvad linna tegevuskuludes. Lisaks eelnimetatud lepingutele on linnal veel pikaajaline teenusleping AS-iga Tallinna Vesi. Olulisematest lepingutest annab ülevaate alljärgnev tabel.

Tabel 7. Linna pikaajalised lepingud (tuh kr)

Lepingu nimetus	Lepingujärgne kulu aastate lõikes (tuh kr)					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013 lepingu lõpuni
Loopealse elamuehitus	13 316	34 695	36 056	37 462	38 429	1 165 282
RKAS koolide reoveerimine ja hooldus	33 547	35 296	37 068	38 968	40 828	1 057 000
Vivatex koolide renoveerimine ja hooldus	28 153	57 663	59 105	60 584	62 097	2 058 875
BCA koolide renoveerimine ja hooldus	18 175	48 431	49 640	50 884	52 156	1 729 348
Raadiku eluruumide üürimine		17 741	84 147	116 861	121 010	3 045 704
Peale selle olulisemad pikaajalised teenuslepingud						
Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuslepingud	175 846	184 000	159 500	144 000	136 000	290 000

Eelnimetatud koostöölepingute sõlmimisel on linn lähtunud tollel hetkel kehtinud seadusandlusest.

2008. aasta alguses kinnitas Eesti Raamatupidamise Toimkond uue juhendi RTJ 17 “Avaliku ja erasektori partnerlusprojektid“, mida tuleb, arvestades juhendis toodud tingimusi, kohaldada tagasiulatuvalt ka juba sõlmitud linna ja erapartnerite koostöölepingutele ning vajadusel teha korrektuurid bilansilistes kohustustes 2008. aasta majandusaasta aruande koostamisel.

Lisaks eelnimetatud koostöövormidele on linnal veel mitmeid võimalusi koostööks erasektoriga. Nagu näiteks on linnal võimalik infrastruktuuri rajamise kaudu soodustada spordi-, kultuuri- ja haridusobjektide ehitamist erasektori poolt, samuti on võimalik koostööd arendada läbi lisatingimuste seadmise planeeringute vastuvõtmisel ja maa sihtotstarbe muutmisel linna keskkonna arendamise ja parendamise osas ning sotsiaalobjektide rajamisel.

4. Ülevaade linna lähiaastate eesmärkidest ja tegevustest

Linna eelarvestrateegia koostatakse linna arengudokumentides sätestatud arengueesmärkide saavutamiseks ja linna prioriteetide täitmiseks kavandatavate tegevuste finantseerimise jätkusuutlikkuse tagamiseks.

Tallinna arengukavas on sõnastatud võtmevaldkonnad, millest olulisemad on:

- Ettevõtlik, tööturul nõutud ja hästi tasustatud tallinlane kõrge ettevõtlusaktiivsus ja tööhõive, teadmistemahukas ja rahvusvahelisel turul konkurentsivõimeline ettevõtlus, rahvusvaheliselt tuntud kvaliteetset turismiteenust pakkuv linn.
- Vaimselt ja kehaliselt aktiivne tallinlane elanike vajadusi rahuldavad kultuurilise isetegevuse ja enesearenduse võimalused, loovisikute head loometingimused ja kultuuri tarbimise võimalused ning linnaruumi ajaloolise pärandi väärtustamine.

- Turvaliselt kasvav, mitmekülgsest arenev ja elukestvalt õppiv tallinlane kõigile Tallinnas elavatele eelkoolieelsetele lastele on tagatud lasteaiakohad ja alushariduse omandamine, võimalused põhihariduse omandamiseks ning soovijatele keskharidus, kutsehariduse omandamine lähtub tööjõuturu vajadustest, noortekeskused lähtuvad noorte huvidest ja vajadustest, lastele ja noortele on loodud mitmekesised huvihariduse ja -tegevuse võimalused ning elanikele sportimisvõimalused ja spordiürituste valik.
- Turvaline Tallinn, hoolitud, kaitstud ja abistatud tallinlane puuetega inimest abistamine ja toimetuleku tagamine, eakate, laste ja toimetulekuprobleemidega inimeste hooldus, abistamine ja rehabilitatsiooni võimaldamine, kõigile tallinlastele kvaliteetsete tervishoiuteenuste võimaldamine, turva- ja päästesüsteemide võimekuse ja linnakeskkonna turvalisuse tõstmine.
- Kodu, tööd ja puhkeelu väärtustav tallinlane ning keskkonnasõbralik linnaruum säästlik linna maakasutus, mis arvestab nii avalikke kui erahuvisid, ühtne linnastupõhine turvaline liiklusruum, hooldatud linnaruum, keskkonda säästev jäätmekäitlus, looduskeskkonna hea seisund koos säästliku loodusressursi kasutamisega, sihipärane eluasemepoliitika koos munitsipaalalamufondiga, ajakohane infrastruktuur koos kvaliteetsete ja tallinlastele kättesaadavate teenustega.
- Teadmispõhine linnajuhtimine, tulemuslikult töötavad linnaasutused ja kõrge teeninduskultuur terviklik ja kooskõlaline arengudokumentide süsteem, linna arenguhuvidest lähtuv ning jätkusuutlikkust tagav finantsjuhtimine, linnaametiasutuste poolt kvaliteetse avaliku teenuse pakkumine, sh lai valik e-teenuseid, elanike kõrge informeeritus linnaorganisatsiooni tegevusest ja linnas toimuvast.

Eeltoodud võtmevaldkondadest lähtuvad ka linna tegevusvaldkondade arengusuunad käesoleva strateegiaga hõlmatud perioodil, seetõttu on ka kulutuste kavandamisel aastateks 2009-2012 lähtutud järgmistest linna valdkondlikest prioriteetidest:

Hariduse valdkonna peamiseks eesmärgiks on hariduse omandamise võimaluste mitmekesisus ja lai kättesaadavus. Viiakse ellu 2005. aastal alustatud koolide remondikava, millega tagatakse lastele tänapäevased õppimistingimused. Eesmärgiks on, et keskpikas perspektiivis on kõik linna üldhariduskoolid remonditud ja korras. Programmi “Lasteaiakoht igale lapsele“ raames ehitatakse linna vabadele kruntidele uued lasteaiad (Padriku tee 10, Narva mnt 120, Rännaku pst 28, Veerise tn 1 jm), laiendatakse olemasolevaid lasteasutusi (Rõõmutarekese lasteaed, Pirita-Kose lasteaed jt) ning võetakse taaskasutusele üürilepingute lõppemise järel endisi lasteaiahooneid. Koolieelsetes lasteasutustes jätkatakse plaanilisi tervikremonte ja jooksvaid remonte. Jätkatakse ka eralasteaedade ja erahuvikoolide toetamist. Arendatakse

abiõpetajate süsteemi ja laiendatakse tugiteenuste mahtu koolides. Laiendatakse ja parandatakse kutseõpet Kopli Ametikooli baasil.

Kultuuri ja muinsuskaitse valdkonna peamiseks eesmärgiks on projekti “Tallinn Euroopa Kultuuripealinn 2011“ edukas ettevalmistamine ja läbiviimine ning sellega kaasneva investeerimisprogrammi elluviimine. Suuremamahulised ehitus- ja renoveerimistööd toimuvad Linnateatris, Kultuurikatlas, Loomaaias, Lauulväljakul, Botaanikaaias. Linnaruumi kujundatakse uute monumentaalkunsti objektidega ja väikevormidega. Kindlustatakse Tallinna rikkaliku ajaloopärandi säilimine, eksponeerimine, uurimine ja tutvustamine, sh Tallinna vanalinna kui unikaalse UNESCO maailmapärandi nimistusse kuuluva objekti terviklik, jätkusuutlik ja läbimõeldud areng.

Spordi- ja noorsootöö valdkonna peamiseks eesmärgiks on laiendada linna elanikkonna ja eriti noorte huvitegevust ning võimalusi harrastus- ja saavutusspordiga tegelemiseks. Jätkub linna spordi- ja noorsooasutuste materiaaltehnilise baasi kaasajastamine ja tehniliste vahenditega sisustamine. Arendatakse koostööd eraspordibaasidega. Kavas on diferentseerida sporditegevuse toetusi vastavalt spordiklubide sportlikule tasemele ning tõhustada järelevalvet toetuse kasutamise üle. Eesmärgiks on tagada noortekeskuste tegevus igas linnaosas. Toetatakse järjepidevalt rahvusvaheliste spordivõistluste, Tallinna meistrivõistluste, terviselikumisürituste läbiviimist, samuti toetatakse linna esindusvõistkondi. Plaanis on toetada noorte osalust ja aktiivsust läbi erinevate programmide, projektide ning uute osalusvormide.

Sotsiaal- ja tervishoiu valdkonna peamiseks eesmärgiks on tagada erinevatele linnaelanike gruppidele sotsiaalne toimetulek ja tervishoiuteenuste kättesaadavus. Sotsiaalse tõrjutuse ennetamiseks ja iseseisva toimetuleku soodustamiseks luuakse sotsiaalselt tundlikele sihtgruppidele tugi- ja aktiveerimiskeskusi. Tegevusuundadeks on laste ja noorte tervislike eluviiside kujundamine ja tervise väärtustamine. Laiendatakse Puuetega Noorte Keskuse “Juks“ teenuste mahtu ja sotsiaalse rehabilitatsiooniteenuse mahtu Tallinna Laste Turvakeskuses. Laiendatakse eakate hoolekannet ja koduhooldust, luues ööpäevaringne häirenupusüsteem igasse linnaossa ning laiendades Vaimse Tervise Keskuse ja üldhooldekodu teenuste mahtu. Viiakse lõpule Iru hooldekodu renoveerimine. Rajatakse Tallinna Lastehaigla juurde laste vaimse tervise keskus psüühika- ja sõltuvushäiretega laste ja noorte raviks ning rehabiliteerimiseks. Koostöös Politseiametiga ehitatakse arestimaja kainestuskamber, mis tagab abi vajavatele inimestele meditsiiniline abi koos järelvalvega.

Elamumajanduse valdkonna peamiseks eesmärgiks on programmi “5000 eluaset Tallinnasse“ ja “Tallinna teine elamuehitusprogramm“ raames linna elanike korteriprobleemidele lahenduste leidmine. Olulisemad tegevused on munitsipaalelamuehitus, sotsiaalmajutusüksuste rajamine ja Tallinna Lastekodu reorganiseerimine väiksemateks kahe pere üksusteks. Korrastatakse olemasolevaid munitsipaalelamuid, sh Akadeemia tee 48 munitsipaalelamu, Sõpruse pst 5 ja Paljassaare tee 37 sotsiaalmajad. Üheks põhiülesandeks on linna elamufondi ja linna poolt kasutusse võetud üüripindade efektiivne majandamine.

Ettevõtluse valdkonna peamiseks eesmärkideks on linna ettevõtluskeskkonna edendamine ja Tallinna kui turismikoha tuntuse suurendamine. Jätkuvalt toetatakse väikeettevõtlust inkubaatorite, stardiabi jm toetusmehhanismidega.

Linnaplaneerimise valdkonna peamiseks eesmärgiks on tasakaalustatud linnaplaneerimine ja inimkeskne linn. Planeeringuid toimetatakse läbi üldplaneeringute, teemaplaneeringute ja detailplaneeringute. Kavas on kõikidele linnaosadele koostada üldplaneering. Kõrghoonete paiknemise ja miljööväärtuslike alade teemaplaneeringute järel valmivad linna rohealade, tänavavõrgu, kergliiklusteede jm teemaplaneeringud. Planeeringute kehtestamisega luuakse alusreeglistik nii urbanistliku elukeskkonna rajamiseks kui ka ajalooühinguliste miljööalade säilitamiseks. Planeeringute kiirendamise eesmärgil minnakse üle planeeringute elektroonilisele menetlemisele.

Transpordi valdkonna peamiseks eesmärgiks on ühitranspordisõbraliku linnaruumi kujundamine. Projekti “Pargi ja reisi“ realiseerimisega ehitatakse äärelinna valvega parklad ning soodustatakse sealt kesklinna ühistranspordiga liikumist. Selleks otstarbeks ehitatakse enam ühistranspordi radasid. Liiklusohutuse tagamiseks valmivad uued foorisüsteemid. Laiendatakse koolibussisüsteemi ning jätkub koostöö lähivaldadega ühiste liinide rajamiseks.

Teede ja tänavate valdkonna peamiseks eesmärkideks on suure koormusega liiklussõlmede, ristmike ja tänavate rekonstrueerimine ja olemasolevate teede, sildade, viaduktide, tänavate jm infrastruktuuriliste rajatiste hooldusremondi teostamine, nende korrashoid ja puhastamine. Selle tulemusena muutub liiklus sujuvamaks ja ohutumaks ning paraneb linnakeskkond. Suuremamahulisteks välisrahastuse toel teostatavateks investeeringuteks on kavandatud Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine, Nõmme raudteeülesõidu rekonstrueerimine ja Põhjaväila ehitus koos Russalka ristmiku rekonstrueerimisega. Lisaks on suurimateks kavandatavateks objektideks Pärnu maantee ja Vabaduse väljaku rekonstrueerimine. Jätkub kergeliiklusteede ehitamine, teede ja tänavate valgustuse parendamine ning linnakujundusliku valgustuse

rajamine.

Heakorra valdkonna peamiseks eesmärkideks on linna elamisväärsemaks ja rohelisemaks muutmine, loodussõbraliku eluviisi propageerimine. Linn rajab ja rekonstrueerib parke ja puhkealasid, ehitab ja rekonstrueerib puskkaevusid. Jätkub Tallinna avamine merele. Rajatakse loodusõppe- ja liikumisradasid, kujundatakse Paljassaare kaitse- ja puhkeala. Ehitatakse kogupere mängulinnakud igasse linnaossa. Jätkatakse korteriühistute toetamist õuealade korrastamisel. 2011. aastaks lõpetatakse olemasolevateselurajoonides ühisveevärgi ja kanalisatsiooni väljaehitamine.

Linna turvalisuse valdkonna peamiseks eesmärkideks on avaliku korra tagamine, järelevalve teostamine töhustamine kõikides linnaosades ja taksonduse kontrollimine.

Linna tugiteenuste valdkonna peamiseks eesmärgiks on luua linna ametiasutustele tänapäevane ja turvaline töökeskkond läbi uue administratiivhoone projekteerimise ja ehitamise.

Eeltoodud eesmärkide realiseerimiseks, tegevuste elluviimiseks ja kavandatavate investeeringute teostamiseks tuleb strateegiaga hõlmatud perioodiks kavandada ka vajalikud kulud ja investeeringud. Alljärgnevalt on toodud ülevaade perioodiks 2009-2012 kavandatavatest kulutustest linna tegevusvaldkondade lõikes.

Tabel 8. Tegevuskulud aastatel 2007-2012 (tuh kr)

Valdkond	2008 eelarve	2009 prognoos	2010 prognoos	2011 prognoos	2012 prognoos
Linna juhtimine	12 977	13 770	14 140	15 190	16 300
Linna tugiteenused	440 189	442 570	456 460	491 350	528 590
Avalik kord	50 344	53 880	55 330	59 390	63 710
Haridus ja teadus	1 379 641	1 483 960	1 537 900	1 654 080	1 770 120
Kultuur ja kunst	284 357	313 640	342 990	418 760	369 200
Sport ja vaba aeg	210 023	210 100	210 500	222 660	240 710
Noorsootöö	32 369	32 530	33 460	36 070	38 850
Sotsiaalhoolekanne	422 650	458 480	475 550	508 130	541 080
Teed ja tänavad	388 516	388 520	399 700	431 040	464 440
Heakord	128 152	128 570	132 260	142 600	153 610
Insenerivõrgud	300 000	387 930	396 570	420 770	446 560
Muud kommunaalkulud	19 598	19 600	20 160	21 740	23 430
Linnamajandus	144 249	183 420	255 340	233 320	216 720
Linnatransport	787 051	891 700	945 070	1 014 780	1 045 500
Keskkonnakaitse	27 099	27 100	27 880	30 060	32 390
Linnaplaneerimine	75 232	75 300	77 400	83 460	89 930
Ettevõtluskeskkond	71 537	71 600	74 340	79 130	85 090
Tervishoid	50 490	54 130	55 590	59 660	64 000
Valdkonnad kokku	4 824 473	5 236 800	5 510 640	5 922 190	6 190 230
Finantskulud	113 655	113 900	115 600	126 800	136 700
Reservfond (linn ja linnaosad)	39 761	39 760	36 760	36 760	39 760
Kohtuvaidluste ja muude õiguslike vaidlustega seotud nõuete reserv	20 000	30 000	20 000	20 000	20 000
Allahinnatavate nõuete reserv	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Muud reservid	10 000	8 000	7 500	7 000	7 000
Tegevuskulud, v.a riigieelarve ja muude eraldiste arvelt	5 017 889	5 438 460	5 700 500	6 122 750	6 403 690
Riigi ja muude institutsioonide eraldiste arvelt tehtavad kulud	918 250	1 018 500	1 116 500	1 214 500	1 311 000
KOKKU	5 936 139	6 456 960	6 817 000	7 337 250	7 714 690

Joonis 13. Linna tegevuskulude valdkondlik jaotus 2009

Tabel9. Investeerimistegevus aastatel 2007-2012 (tuh kr)

Valdkond	2007 täitmine	2008 eelarve	2009 prognoos	2010 prognoos	2011 prognoos	2012 prognoos
Haridus	320 528	284 078	201 000	335 000	335 000	340 000
Kultuur ja muinsuskaitse	171 257	262 123	257 124	264 000	169 000	105 000
Sport ja noorsootöö	63 894	35 900	30 000	30 000	30 000	35 000
Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid	39 856	33 870	91 130	45 000	45 000	45 000
Heakord	109 872	117 907	110 876	100 000	100 000	105 311
Teed ja tänavad	608 949	514 427	906 246	1 046 510	1 033 802	932 501
Elamumajandus	75 852	183 500	41 000	70 000	100 000	100 000
Linna tugiteenused ja turvalisus	37 339	50 141	27 525	124 135	312 035	771 635
Muud valdkonnad	49 619	8 000	5 000			
Valdkonnad kokku	1 477 166	1 489 946	1 669 901	2 014 645	2 124 837	2 434 447
Aktsiate ja osakute soetamine, uute äriühingute moodustamine	61 460	87 555				
Investeerimistegevus kokku	1 538 626	1 577 502	1 669 901	2 014 645	2 124 837	2 434 447

Joonis 14: Linna investeeringute valdkondlik jaotus 2009

2009. aasta kohta toodud kulude ja investeeringute osakaalud tegevusvaldkondade lõikes on iseloomulikud nii eelnevatele kui ka järgnevatele aastatele. Nii on kuludes suurima osakaaluga haridus- ning ühistranspordivaldkonnad, moodustades üle 45% tegevuskulude kogumahust ja investeeringutes on suurima osakaaluga teed ja tänavad 55%, hariduse- ja kultuurivaldkonna investeeringud 28%.

Kasvude erinevused nii kuludes kui ka investeeringutes aastate lõikes tulenevad linna lähiaastate prioriteetide realiseerimisest erinevatel aastatel, sh linna ühisveevärgi ja kanalisatsiooni rajamine, projekt "Tallinn Euroopa kultuuripealinn 2011", samuti koolide ja munitsipaalaluruumide üürikulud erapartneritega sõlmitud lepingute alusel. Aastatel 2009-2011 on investeeringute kasv seotud ka infrastruktuuriobjektide ehitamise ja rekonstrueerimisega, mis osaliselt kaetakse välisrahastuse arvelt. Aastateks 2011 ja 2012 on kavandatud ka kulutused uue linna administratiivhoone projekteerimiseks ja ehitamiseks.

5. Finantseerimine

5.1 Linna laenustrateegia

Linna arengukavas ettenähtud investeeringute elluviimiseks võõrfinantseerimise kaasamisel tuleb arvestada seadusandlusest tulevate normatiividega, linna võimega katta laenu teenindamise kulusid ning laenutegevusega seotud finantsriskidega.

Linna laenustrateegia eesmärgid aastatel 2009-2012 on järgmised:

1. hoida laenuportfelli kaalutud keskmine eluiga vahemikus 9-15 aastat, et tagada piisav laenuteenindamise võime;
2. viia linna laenutegevus projektipõhisemaks, et kaasata soodsalt pikaajalist kapitali välisprojektide kaasfinantseerimiseks selleks ettenähtud institutsioonidelt (Euroopa Investeerimispank, EBRD jt);
3. intressiriski maandamiseks fikseerida intressid kuni 75% linna laenuportfelist.

Linna krediidireitingu on linnale andnud reitinguagentuur Moodys 2007. aastal, määrates selleks A3 stabiilse väljavaatega. Krediidireiting kajastab linna finantstugevust ning on seeläbi oluline näitaja linna välisfinantseerijatele, eelkõige laenuandjatele. Krediidireitingut on linnal kavas uuendada iga-aastaselt, et tagada krediidireitingu vastavus linna reaalsele finantsseisundile.

Tallinna linna laenude võtmist reguleerivad kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, valla- ja linnaeelarve seadus, Tallinna linna eelarve koostamise, vastuvõtmise ja täitmise kord ning Tallinna linna laenude võtmise ja haldamise kord. Vastavalt valla- ja linnaeelarve seadusega kehtestatud piirangutele ei tohi kõigi linna tagasimaksmata laenude, tasumata kapitalirendi maksete ja emiteeritud võlakirjade ning muude rahaliste kohustuste kogusumma koos võetava laenu, kapitalirendi, emiteeritavate võlakirjade ja muude rahaliste kohustustega ületada 60% selleks eelarveaastaks kavandatud eelarvetuludest, millest on maha arvatud riigieelarvest tehtavad sihtotstarbelised eraldised. Tagasimakstavate laenusummade ja laenuintresside, kapitalirendi maksete ja kapitalirendi intresside ning võlakirjade lunastamise kulude kogusumma ei või aga ületada ühelgi eelseisval eelarveaastal 20% laenu võtmise, kapitalirendi kasutamise või võlakirjade emiteerimise eelarveaastaks kavandatud eelarvetuludest, millest on maha arvatud riigieelarvest tehtavad sihtotstarbelised eraldised.

Tabel 10. Linna võlakoormus 2007-2012 (tuh kr)

	2007 täitmine	2008 eelarve	2009 prognoos	2010 prognoos	2011 prognoos	2012 prognoos
Tulud kokku	6 094 540	6 919 175	7 670 885	8 532 185	9 144 894	9 723 153
Sihtotstarbelised eraldised	262 680	275 814	289 605	304 085	319 289	335 253
Puhastulud	5 831 860	6 643 361	7 381 280	8 228 100	8 825 605	9 387 900
Võlakohustuste põhiosa tagastamine sh liisingud	240 151	213 992	227 947	250 612	284 794	319 177
Intresside tasumine ja muu finantskulu	77 673	113 655	113 900	115 600	126 800	136 700
Kokku põhiosa intressid	317 824	327 647	341 847	366 212	411 594	455 877
% eelarve tuludest (va laen)	5,4%	4,9%	4,6%	4,5%	4,7%	4,9%
Võlakoormus aasta lõpu seisuga	2 879 265	3 166 917	3 439 970	3 690 358	3 906 564	4 088 387
Võlakohustuste põhiosa jääk	2 153 909	2 440 917	2 713 970	2 964 358	3 180 564	3 362 387
Muud linna lühiajalised kohustused	724 949	725 000	725 000	725 000	725 000	725 000
Muud linna pikaajalised kohustused	407	1 000	1 000	1 000	1 000	1000
Võlakoormus (%)	49,4%	47,7%	46,6%	44,9%	44,3%	43,5%

Eesmärgiga piirata kohalike omavalitsuste laenamist on Rahandusministeerium ettevalmistanud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse eelnõu, mille kohaselt ei tohi kohaliku omavalitsuse üksuse konsolideerimisgrupi 5-aastase perioodi puudujääkide[1] summa ületada 60% viimase aruandeaasta

põhitegevuse tuludest ning netovõlakoormus lõppenud aruandeaasta kuuekordse põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahet. Seejuures ei tohi netovõlakoormus ületada ka sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Ülejäägi või puudujäägi määr ja netovõlakoormus arvestatakse tekkepõhise raamatupidamisarvestuse andmete alusel kohaliku omavalitsuse üksuse konsolideerimisgrupi kohta konsolideerituna aruandeaasta lõpu seisuga.

Netovõlakoormus antud eelnõu tähenduses on võlakohustuste[2] ja likviidsete vahendite[3] vahe. Kui kehtiva seaduse järgi tuleb võlakoormuse arvutamisel arvesse võtta vaid kohaliku omavalitsuse üksuse enda kohustused, siis uue seaduse järgi tuleb arvestada kogu konsolideerimisgrupi näitajatega (s.o linn ja tema valitseva ning olulise mõju all olevad ettevõtted). Nimetatud tingimustel seaduse eelnõu vastu võtmine seaks raskustesse mitmed Eesti omavalitsusüksused, kes on investeeringute katteks vajaliku laenu kaasamise eesmärgil loonud sihtasutusi, vältides sellega omavalitsusüksuse enda laenukoormuse kasvu. Siinkohal tuleb rõhutada, et Tallinna linn ei ole ettenägelikult taolisi sihtasutusi asutanud.

2006. aasta andemete põhjal oli Tallinna linna konsolideerimisgrupi ülejääk 2,7% ning netovõlakoormus 39,7%. Uue seaduse täitmiseks vajalikke finantsdistiipliini tagamise meetmeid on paraku võimalik arvutada vaid tagantjärele, kuna linna konsolideerimisgruppi kuuluvad üksused ei koosta sellisel kujul eelarveid nagu linn.

Eelarvestrateegiaga hõlmataval perioodil on linnal kavas jätkuvalt investeerimistegevuse katteks kaasata võõrvahendeid 500 mln krooni aastas. Tulenevalt Eesti majanduskasvu järsust pidurdumisest ja jätkuvast kõrge inflatsioonist tingitud mõjudest linna tuludele ja kulutustele, võib eelolevate aastate eelarveid koostades osutada vajalikuks kaasata ka mõningal määral rohkem võõrvahendeid, jäädes seejuures linna laenukoormusega seadusega lubatud piiridesse. Viimati emiteeris linn pikaajalised võlakirjad 2007. aasta eelarves ettenähtud investeeringute katteks mahus 25,56 miljonit eurot ehk 400 miljonit krooni tähtajaga 20 aastat, intressimarginaaliga 0,055%.

Tabel 11. Linna laenuportfell seisuga 31.12.2007

Laenuandja/ emissiooni korraldaja	Laen/võlakiri	Algus	Lõpp	Maht	Val.	Maht EEK	Põhiosa jääk EEK	Intressibaas	Margi-naal
SEB Eesti Ühispank	laen	2002	2008	205 700,0	EEK	205 700,0	22 852,26	k Euribor	0,60%
Nordic Investment Bank	laen	2003	2021	20 000,0	EUR	312 932,0	174 810,36	k Euribor	0,15%
Nordea Bank Finland Plc	laen	2003	2021	10 000,0	EUR	156 466,0	87 405,16	k Euribor	0,20%
Hypovereinsbank	võlakiri	2004	2014	28 755,0	EUR	449 918,0	389 928,96	k Euribor[4]	0,25%
SEB Eesti Ühispank	laen	2005	2009	2 919,1	EUR	45 673,7	22 836,86	k Euribor	0,20%
Svensk Exportkredit	laen	2005	2015	22 369,1	EUR	350 000,0	350 000,03	k Euribor[5]	0,09%
Dexia Banque	võlakiri	2005	2015	6 391,0	EUR	99 997,4	99 997,46	k Euribor[6]	0,09%
Svensk Exportkredit	võlakiri	2006	2021	41 300,0	EUR	646 204,6	603 124,36	k Euribor	0,07%
Dexia Banque	võlakiri	2007	2027	25 564,7	EUR	400 000,0	400 000,06	k Euribor	0,055%
						Kokku:	2 150 955	Kaalutud keskmine marginaal	0,12%

Laenuportfelli kaalutud keskmine eluiga on 12,3 aastat

2008. aastal on linnal eelarves ettenähtud investeringute katteks kavas kaasata võõrvahendeid mahus 500 mln krooni ehk 32 mln eurot, emiteerides selleks võlakirjad tähtajaga 5 aastat või võttes projektipõhist laenu tähtajaga 20 aastat. Tulenevalt maailma finantsturgudel valitsevast ebasoodsast olukorrast on kommertspankade poolt pakutavad intressimarginaalid võrreldes 2007. aastaga mitmekordselt kasvanud, mistõttu on linn laenu läbirääkimisi alustanud ka Euroopa Investeerimis pangaga. Euroopa Investeerimis pangal on Tallinna linnale võimalik pakkuda pikaajalist laenu nullmarginaaliga ning ilma tehingutasudeta, mis tähendab, et linn maksab vaid baasintressi. Juhul, kui linn otsustab võtta projektipõhist laenu tähtajaga 20 aastat, kasvab laenuportfelli keskmine kaalutud eluiga 2008. aasta lõpuks 12,5 aastani ning laenude hulk kogu portfellis 43,4%-ni (vt joonis 14). Kui aga linn otsustab emiteerida võlakirjad tähtajaga 5 aastat, langeb laenuportfelli keskmine kaalutud eluiga 2008. aasta lõpuks 9 aastani ning võlakirjade hulk kasvab kogu portfellis 77,1%-ni (vt joonis 15).

Joonis 15. Laenude ja võlakirjade osakaal portfellis seisuga 31.12.2007 (%)

Lisaks võetavatele laenudele ja emiteeritavatele võlakirjadele tuleb võlakohustustena arvesse võtta ka kohustused kapitalirendilepingutest. Vastavalt valla- ja linnaelarve seadusele võib kapitalirenti kasutada üksnes valla või linna arengukavas ettenähtud investeringuteks. Linna seisukoht on, et kapitalirenti kui finantseerimisinstrumenti tuleks kasutada ainult linnale olulise põhivara soetamisel. Muu mittespetsiifilise põhivara soetamisel, nagu sõiduaudod, arvutustehnika, paljundustehnika jms osas tuleks eelistada kasutusrendilepinguid. Seetõttu ei ole ka keskpikas perspektiivis ette näha kapitalirendikohustuste suurenemist.

Laenustrateegia üheks oluliseks osaks on ka intressiriski maandamine. Senini on linn intressiriski maandamiseks sõlminud kolm 5-aastase tähtajaga intressimäära swapi lepingut (IRS), mis katavad kokku 40% linna laenuportfelli. Seisuga 31.12.2007 oli kõigil lepingutel ka positiivne turuväärtus. Linnal on 2008. aastal kavas laenuportfelli intressiriski maandamiseks sõlmida uusi lepingud, arvestades instrumentide valikul finantsturgudel toimunud muutustega.

6. Rahavood

Rahavood hõlmavad eelarveaastaks planeeritud laekumisi ja väljamakseid, s.o linna rahaliste vahendite ja likviidsuse juhtimist. Rahavoogude juhtimisel on põhieesmärgiks linna tulude käibevälte kiirendamine ja linna kulutuste katteks vajalike maksete õigeaegne teostamine.

Rahavoogude juhtimisel lähtutakse järgmistest alameesmärkidest:

1. lühiajalise võõrkapitali kaasamisel valitakse linnale sobivaim finantsinstrument, mille prognoositavad kulud oleksid väikseimad;
2. vabade vahendite investeerimisel lähtutakse konservatiivsetest investeerimispõhimõtetest, tagades finantsvara likviidsuse ja vara säilivuse;
3. aasta lõpu kassajääk planeeritakse mahus, mis võimaldab aasta alguse kulude katteks väljamakseid teha ilma lühiajalist võõrkapitali kaasamata.

Linna rahavoogude juhtimisel aastatel 2009-2012 on eesmärgiks rahavoogude planeerimise täpsuse tõstmine linna ametiasutuste tasandil ning nõuete ja kohustuste juhtimise tõhustamine. Rahakäibe optimeerimisel on seatud eesmärgiks sõlmida kaupade ja teenuste ostmiseks enam püsilepinguid, mille alusel toimuks kaupade ja teenuste eest tasumine käibe mahust tuleneva hinnasoodustusega ja ilma ettemaksudeta. Kaupade ja teenuste eest tasumisel saavutada keskmiseks maksetähtajaks neliteist päeva. Kulude kokkuhoiu eesmärgil aga seada eesmärgiks tsentraalse ostuorganisatsiooni loomine.

Kiirema ja täpsemini prognoositava raharingluse tagamiseks on linn koos viitenumbrite süsteemiga arendanud otsekorralduslepingute sõlmimise võimaluse linna poolt osutatavate teenuste eest tasumiseks, mis lisaks tagab ka mugavama ja säästlikuma arvlemise linna klientidele. Samuti on linnal kavas arendada ühtne kassasüsteem sularaha ja kaardimaksetega tegelevates asutustes, mis tagab tehingute õigeaegse kajastamise linna finantsinfosüsteemis ning võimaldab kokku hoida ka administreerimiskulusid.

2005. ja 2006. aasta ületasid linna laekumised väljamakseid ning 2006. aasta lõpuks moodustas vaba raha jääk 871,4 miljonit krooni. 2007. aasta eelarve ja rahakäibe planeerimisel nähti ette kasutada aasta alguse suurt hoiuste jääki osaliselt kulude katteallikana. Hoiuste jäägiks 2007. aasta lõpuks planeeriti 598 miljonit krooni. 2007. aastal ületasid linna väljamaksed laekumisi 227,4 miljonit krooni ja aasta lõpu raha jäägiks kujunes 644,1 miljonit krooni. Tulenevalt linna heast rahaseisust arvelduskrediiti 2007. aasta vältel ei kasutatud. Vaba raha paigutati efektiivselt deposiitidesse, võlakirjadesse, rahaturu- ja likviidsusfondidesse, üleöö rahaturule ja teeniti seeläbi rekordilised 36,4 miljonit krooni finantstulu.

Rahavoogude prognoosi koostades on üheks eesmärgiks selgitada, kas linna põhitegevuste ja investeerimistegevuse katteks on vaja kaasata laenuvahendeid. Linna rahavood on liigendatud rahavoogudeks haldustegevusest, investeerimistegevusest ja finantseerimistegevusest. Haldustegevused on tegevused, mis on seotud linna poolt toodete ja teenuste osutamisega ning toetuste arvelt tehtud väljamaksetega. Investeerimistegevused on tegevused, mis seonduvad vara soetamise ja paigutustega materiaalsesse ning immateriaalsesse põhivarasse ja teistesse kapitaliobjektidesse. Finantseerimistegevused on tegevused, mis on seotud eelarve finantseerimisallikatega, nagu näiteks laenud. Ülevaate prognoositavatest rahavoogudest eelarvestrateegiaga hõlmatud perioodil annab alljärgnev tabel.

Tabel 12. Linna rahavood 2007-2012 (tuh kr)

	2007 tegelik	2008 eelarve	2009 prognoos	2010 prognoos	2011 prognoos	2012 prognoos
Raha jääk perioodi alguseks	871 442	598 000	408 985	283 962	283 990	231 804
Laekumised haldustegevusest	5 726 305	6 538 372	7 497 412	8 382 553	8 985 963	9 466 118
Tulude laekumine	4 703 686	5 437 443	5 976 677	6 473 648	6 986 098	7 566 713
Maksud	3 832 145	4 510 820	4 980 300	5 439 200	5 929 000	6 479 200
sh tulumaks	3 562 419	4 046 420	4 512 900	4 970 200	5 455 300	6 004 000
maamaks	132 465	318 000	319 000	321 000	322 000	323 000
kohalikud maksud	137 261	146 400	148 400	148 000	151 700	152 200
Tegevustulu*	817 752	862 006	913 750	950 500	980 550	1 009 750
sellest tulu transporditeenustelt	293 520	319 750	319 034	323 872	329 772	335 790
Muud tulud	53 789	64 617	82 627	83 948	76 548	77 763
Toetused	1 022 619	1 100 929	1 520 735	1 908 905	1 999 865	1 899 405
sh riigilt	1 016 477	1 073 250	1 310 000	1 365 000	1 480 000	1 580 000
välisrahastus	3 918	26 086	208 535	541 605	517 765	317 205
muud toetused ja annetused	2 224	1 593	2 200	2 300	2 100	2 200
Väljamaksed haldustegevuseks	-5 223 163	-6 301 051	-6 787 179	-7 226 384	-7 767 989	-8 187 664
sh tegevuskulu*	-4 976 122	-6 175 473	-6 673 279	-7 110 784	-7 641 189	-8 050 964
finantskulud	-247 041	-125 578	-113 900	-115 600	-126 800	-136 700
Haldustegevus kokku	503 142	237 321	710 233	1 156 169	1 217 974	1 278 454
Laekumised investeerimistegevusest	297 520	551 867	276 500	261 000	257 000	727 000
sh põhivara müük	131 155	398 444	128 000	97 000	86 000	550 000
aktsiakapitali vähendamine	51 000	54 000	45 000	52 000	54 000	55 000
antud laenude tagasimaksud	2 772	1 500	1 500			
saadud dividendid	76 162	75 000	90 000	100 000	105 000	110 000
finantstulu	36 431	22 923	12 000	12 000	12 000	12 000
Väljamaksed investeerimistegevuseks	-1 181 380	-1 264 210	-1 383 809	-1 666 529	-1 742 366	-2 000 936
sh põhivara soetamine	-1 119 920	-1 176 655	-1 383 809	-1 666 529	-1 742 366	-2 000 936
aktsiate ja osakute soetamine	-61 460	-83 555				
uute äriühingute moodustamine		-4 000				
Investeerimistegevus kokku	-883 860	-712 343	-1 107 309	-1 405 529	-1 485 366	-1 273 936
Laekumised finantseerimistegevusest	399 990	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
sh eelarvelaenu võtmine	399 990	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Väljamaksed finantseerimistegevuseks	-247 041	-213 992	-227 947	-250 612	-284 794	-319 177
sh eelarvelaenu tagastamine	-185 325	-213 694	-226 747	-249 812	-284 294	-318 777
kapitalirendi põhiosa maksed	-61 716	-298	-1 200	-800	-500	-400
Finantseerimistegevus kokku	152 949	286 008	272 053	249 389	215 206	180 823
Laekumised kokku	6 423 814	7 590 238	8 273 912	9 143 553	9 742 963	10 693 118
Väljamaksed kokku	-6 651 584	-7 779 253	-8 398 935	-9 143 525	-9 795 149	-10 507 777
Tagatisrahade käibe saldo	386					
Laekumiste ja väljamaksete saldo	-227 384	-189 015	-125 023	29	-52 186	185 341
Raha jääk perioodi lõpuks	644 058	408 985	283 962	283 990	231 804	417 145

Perioodil 2009-2012 on kavandatud aasta alguse raha jäägiks vähemalt 231 miljonit krooni, mis tagab aasta alguse plaanilised maksed ilma arvelduskrediiti kasutamata.

Eelolevatel aastatel suureneb linna eelarves välisrahastusega investeerimisprojektide maht, mistõttu kasvab ka vajadus projektide sildfinantseerimiseks. Sildfinantseerimine tähendab, et mitmete välisrahastusega projektide puhul tuleb eelnevalt teha kulutused linna vahenditest ning teatud aja möödudes peale aruannete esitamist ning kulutuste abikõlblikuks tunnistamist laekub tehtud kulude katteks välisraha.

Sildfinantseerimiseks saab kasutada nii linna vaba raha jääki kui laenu, mistõttu on oluline, et linna vaba raha jääk oleks piisavalt suur ka eelarveaasta kestel, võimaldades tagada projektide sildfinantseerimine omavahenditest ning hoides sellega kokku laenuga kaasnevaid finantskulusid.

7. Kokkuvõte

Keskpika planeerimise üldiseks eesmärgiks on suurendada eelarveprotsessi stabiilsust, tagada linna vahendite sihipärasem arenguprojektidesse suunamine ja efektiivsem kasutamine, seega on eelarvestrateegia aluseks ka eelarve koostamisel ja eelarve kulutuste kavandamisel.

Strateegia prognoos on koostatud eeldustel, et Tallinna elanikkond püsib stabiilselt 400 tuhande elaniku piires; Eesti majandus kasvab käsitletaval perioodil vahemikus 3-7%, keskmise palga kasv jääb vahemikku 7-12% ning tulumaksu maksjate keskmine arv kuus, kelle tulumaks laekub Tallinna eelarvesse, on vähemalt 190 tuhat inimest.

Kuna Tallinn koos lähivaldadega moodustab Eesti võimsama majandusregiooni, kus toimuvad muudatused mõjutavad ühelt poolt kogu Eesti arengut, mõjutavad ka Tallinna majandusarengut põhiliselt samad riskitegurid, mis avaldavad mõju Eesti majandusele tervikuna. Majandusarengu aeglustumine mõjutab nii tööhõivet, linnaelanike tulusid kui ka linna maksu- ja kulubaasi.

Strateegiaga hõlmatud perioodil saab oluliseks linna suutlikkus kaasata välisrahastuse vahendeid linna arengueesmärkide täitmise seisukohast oluliste infrastruktuuriobjektide rekonstrueerimiseks.

Arvestades asjaolu, et nii nagu ka kõigi teiste Eesti omavalitsuste nii on ka Tallinna tulubaas väga suures sõltuvuses keskvalitsuse tasandil tehtavatest otsustustest, on strateegiaga hõlmatud perioodil oluline saavutada läbimurre omavalitsusliitude ja Vabariigi Valitsuse eelarveläbirääkimistel, et tagada omavalitsusüksustele seadusega pandud ülesannete täitmiseks õiglane tulubaas.

Toomas Vitsut
Tallinna Linnavolikogu esimees

[1] Konsolideerimisgrupi ülejääk või puudujääk arvestatakse konsolideerimisgrupi põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahena, millele liidetakse investeerimistegevuse kogusumma.

[2] Võlakohustused on võetud laenud, kapitalirendi- ja faktooringkohustused, emiteeritud võlakirjad, tasumise tähtjaks täitmata jäänud kohustused, tagastamisele kuuluvad saadud ettemaksed, pikaajalised võlad tarnijatele ja muud pikaajalised kohustused, mis nõuavad tulevikus rahast loobumist.

[3] Likviidsed varad on raha ja pangakontodel olevad vahendid, osalused rahaturu- ja intressifondide aktsiates või osakutes ning soetatud võlakirjad.

[4] Intressibaas fikseeritud 28. märtsil 2006 intressiswapi lepinguga 5 aastaks tasemel 3,618%

[5] Intressibaas fikseeritud 28. märtsil 2006 intressiswapi lepinguga 5 aastaks tasemel 3,567%

[6] Intressibaas fikseeritud 28. märtsil 2006 intressiswapi lepinguga 5 aastaks tasemel 3,669%